

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI VE ÇOCUK
EĞİTİMİ YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN 4-6 YAŞ
ÇOCUKLARININ ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif DİKTAŞ

0000-0003-1224-0899

BURSA-2023

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI VE ÇOCUK
EĞİTİMİ YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN 4-6 YAŞ
ÇOCUKLARININ ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif DİKTAŞ

0000-0003-1224-0899

Danışman

Doç. Dr. Meral TANER DERMAN

BURSA-2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Elif DİKTAŞ

02/05/2023

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI

“Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Elif DİKTAŞ

Danışman

Doç. Dr. Meral TANER DERMAN

Okul Öncesi ABD Başkanı

Prof. Dr. Handan Asude BAŞAL

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS BENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 02/05/2023

Tez Başlığı / Konusu:

Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin, 02/05/2023 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal (benzerlik) tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal (benzerlik) içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
02/05/2023

Adı Soyadı:	Elif DİKTAŞ
Öğrenci No:	801882001
Anabilim Dalı:	Temel Eğitim
Programı:	Okul Öncesi Eğitimi
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Danışman
(Adı, Soyadı, Tarih)
02/05/2023
Doç. Dr. Meral TANER DERMAN

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda 801882001 numara ile kayıtlı Elif DİKTAŞ'ın hazırladığı “Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 02/05/2023 günü 19.00-20.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **başarılı** olduğuna **oybirliği** ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Üye Başkanı)

Doç. Dr. Meral TANER DERMAN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Pınar BAĞÇELİ KAHRAMAN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Esra ÜNLÜER

Kocaeli Üniversitesi

ÖN SÖZ

“Mükemmel değil, iyi insan yetiştirmeyi hedefleyin.”

Doğan CÜCELOĞLU

Yüksek lisansımın ders süresince ve tezimin her aşamasında bilgisini, tecrübesini ve desteğini her daim hissettiren, bu süreçteki her adımda tüm zorlukları kolaylaştıran saygıdeğer danışmanım ve çok kıymetli hocam Doç. Dr. Meral TANER DERMAN’a teşekkürlerimi sunarım.

Bilgi ve tecrübeleriyle bizlere yol gösteren sayın hocam Prof. Dr. Handan Asûde BAŞAL’a ve kıymetli hocalarım Doç. Dr. Pınar BAĞÇELİ KAHRAMAN ile Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU’na teşekkürlerimi sunarım.

Lisans eğitimim süresince hem manevi hem de akademik olarak desteğini hissettiren, zorlandığımız her adımda “siz yaparsınız” diyerek bizleri destekleyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Hatice EPLİ’ye ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatım boyunca attığım her adımda yanımda olan, maddi ve manevi tüm desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen canım annem Fehime DİKTAŞ’a ve canım babam Emin DİKTAŞ’a tüm içten dileklerimle teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak varlığını her daim en içten şekilde bana hissettiren en büyük destekçim, hayat arkadaşım, eşim Murat TAŞ’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Elif DİKTAŞ

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	Elif DİKTAŞ
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	Xv + 106
Mezuniyet Tarihi	
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Meral TANER DERMAN

ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI VE ÇOCUK EĞİTİMİ YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN 4-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı; annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkisinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisini incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterliliklerinin; annenin yaşı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, çocuğun cinsiyeti ve çocuğun yaşına göre farklılık gösterip göstermediği, çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin; annenin yaşı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, çocuğun cinsiyeti ve çocuğun yaşına göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Samsun il merkezi ve ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş arası çocuğu olan 231 anne ve 231 çocuktan oluşmuştur. Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği”, “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)” kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde t-Testi, ANOVA, Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının meslek değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Annenin yaşı değişkeninin “aşırı hoşgörülü tutum” alt boyutta, eğitim durumu değişkeninin “demokratik tutum” ve “aşırı hoşgörülü tutum” alt boyutta,

çocuğun yaşı değişkeninin “koruyucu tutum” alt boyutta ve çocuğun cinsiyeti değişkeninin ise “otoriter tutum” alt boyutta farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin annenin yaşı, çocuğun yaşı ve cinsiyeti değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Eğitim durumu değişkeninin “sorumluluk kazandırma” ve “çocuğu geliştirme” alt boyutta, meslek değişkeninin ise “sorumluluk kazandırma” ve “çocuğu tanıma” alt boyutta farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. 4-6 yaş aralığında yer alan çocukların öz bakım beceri düzeylerinin annenin yaşı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Çocuğun yaşı değişkeninin “çalışma belleği” alt boyutta, eğitim durumu değişkeninin “dikkat” ve “engelleyici kontrol-duygu” alt boyutta, meslek değişkeninin “dikkat” alt boyutta ve çocuğun cinsiyeti değişkeninin ise “dikkat” alt boyutta farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çocuk yetiştirme tutumu, çocuk eğitimi yeterliği, öz-düzenleme, okul öncesi eğitim

ABSTRACT

Name and Surname	Elif DİKTAŞ
University	Bursa Uludag University
Institution	Institute of Educational Sciences
Field	Primary Education
Branch	Pre-school Education Degree
Degree Awarded	Master
Page Number	XV + 106
Degree Date	
Supervisor	Assoc. Prof. Dr. Meral TANER DERMAN

THE EFFECT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MOTHERS' CHILD REARING ATTITUDES AND CHILD EDUCATION COMPETENCIES ON 4-6 YEAR OLD CHILDREN'S SELF-REGULATION SKILLS

The aim of this study is to examine the effect of the relationship between mothers' child rearing attitudes and child education competencies on the self-regulation skills of 4-6 year old children. In line with this main purpose, it was examined whether mothers' child-rearing attitudes and child-rearing competencies differed according to mother's age, mother's educational status, mother's occupation, child's gender and child's age, and whether children's self-regulation skill levels differed according to mother's age, mother's educational status, mother's occupation, child's gender and child's age.

The study was conducted using the relational survey model, one of the quantitative research methods. The sample of the study consisted of 231 mothers and 231 children aged 4-6 years who attended preschool education in institutions affiliated to the Ministry of National Education in Samsun city centre and districts in the 2021-2022 academic year. The data of the study were obtained by using "Personal Information Form", "Child Raising Attitude Scale", "Child Education Competence Scale (Parent Form)" and "Self-Regulation Skills Scale for 4-6 Year Old Children (Mother Form)". In the analysis of the data, t-Test, ANOVA, Pearson Correlation Analysis were used.

It was observed that the child rearing attitudes of the mothers participating in the study did not differ significantly according to the occupation variable. It was concluded that the mother's age variable showed a difference in the "extremely tolerant attitude" sub-dimension,

the educational status variable in the "democratic attitude" and "extremely tolerant attitude" sub-dimensions, the child's age variable in the "protective attitude" sub-dimension and the child's gender variable in the "authoritarian attitude" sub-dimension. It was observed that mothers' child education competences did not differ significantly according to the variables of mother's age, child's age and gender. It was concluded that the educational status variable differed in the sub-dimensions of "gaining responsibility" and "developing the child", and the occupation variable differed in the sub-dimensions of "gaining responsibility" and "recognising the child". It was observed that the self-care skill levels of children aged 4-6 years did not differ significantly according to the age of the mother. It was concluded that the child's age variable differed in the "working memory" sub-dimension, the educational status variable differed in the "attention" and "inhibitory control-emotion" sub-dimensions, the occupation variable differed in the "attention" sub-dimension and the child's gender variable differed in the "attention" sub-dimension. A positive and significant relationship was found between mothers' child rearing attitudes and child education competences.

Keywords: Child rearing attitude, child education competence, self-regulation, preschool education

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar.....	xiii
KISALTMALAR.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırma Soruları.....	2
1.3. Amaç.....	2
1.4. Önem.....	3
1.5. Varsayımlar.....	4
1.6. Sınırlılıklar.....	4
1.7. Tanımlar.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	6
2.1.1. Tutum Kavramı.....	6
2.1.2. Tutumun Bileşenleri.....	6
2.1.3. Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	6
2.1.3.1. Baskıcı ve Otoriter Tutum.....	7
2.1.3.2. Koruyucu Tutum.....	8
2.1.3.3. Demokratik Tutum.....	8
2.1.3.4. Aşırı Hoşgörülü Tutum.....	9
2.1.4. Çocuk Yetiştirme Tutumlarında Ailenin Önemi.....	10
2.2. Çocuk Eğitimi Yeterliliği.....	11
2.2.1. Çocuk Eğitiminde Aile.....	11
2.2.2. Öz Yeterlilik Kavramı.....	11
2.2.3. Öz Yeterliliğin Kaynakları.....	12
2.2.4. Ebeveyn Öz Yeterliliği.....	13

2.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerileri.....	13
2.3.1. Öz-Düzenleme Kavramı.....	13
2.3.2. Öz-Düzenlemenin Alt Boyutları.....	14
2.3.3. Okul Öncesi Dönemde Öz-Düzenlemenin Önemi.....	15
2.4. İlgili Araştırmalar.....	17
2.4.1. Çocuk Yetiştirme Tutumları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	17
2.4.2. Çocuk Yetiştirme Tutumları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	18
2.4.3. Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	18
2.4.4. Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	19
2.4.5. Çocukların Öz-Düzenleme Becerileri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar...20	
2.4.6. Çocukların Öz-Düzenleme Becerileri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar..21	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	23
3.2. Evren ve Örneklem.....	23
3.3. Veri Toplama Araçları.....	25
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	25
3.3.2. Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği.....	25
3.3.3. Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu).....	26
3.3.4. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu).....	27
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	28

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Bulgular.....	32
4.2. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterliliklerine İlişkin Bulgular.....	44
4.3. 4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Beceri Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	56
4.4. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular.....	68
4.5. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuk Eğitimi Yeterlilik Düzeylerinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerilerini Yordama Düzeylerine Dair Bulgular.....	72

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	74
KAYNAKÇA	88
EKLER.....	97
ÖZ GEÇMİŞ	106

Tablolar Listesi

Tablo

Sayfa

1.	Çalışma grubunda yer alan çocukların demografik bilgileri.....	24
2.	Çalışma grubunda yer alan annelerin demografik bilgileri.....	24
3.	Ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerleri.....	29
4.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin betimsel istatistik sonuçları.....	32
5.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	33
6.	Annenin yaşı değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	35
7.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	36
8.	Annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	38
9.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	39
10.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	41
11.	Çocuğun yaşı değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	42
12.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine ilişkin t-Testi sonuçları.....	43
13.	Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları.....	44
14.	Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	46
15.	Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	48
16.	Annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	50
17.	Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	51
18.	Annenin mesleği değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	53
19.	Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	54
20.	Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun cinsiyeti değişkenine ilişkin t-Testi sonuçları.....	56

21.	Çocukların öz-düzenleme becerilerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları.....	57
22.	Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	58
23.	Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	60
24.	Annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	62
25.	Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	63
26.	Annenin mesleği değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	65
27.	Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları.....	65
28.	Çocuğun yaşı değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları.....	67
29.	Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-Testi sonuçları.....	67
30.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkiye ilişkin Pearson Korelasyon analizi sonuçları.....	69
31.	Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilik düzeylerinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerini yordama düzeylerine yönelik regresyon analizi sonuçları.....	72

Kısaltmalar Listesi

ÇYTÖ: Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği

ÇEYÖ: Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)

ÖDBÖ: 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumuna, araştırmanın sorularına, araştırmanın amacı ve önemine, araştırmanın varsayımlarına, araştırmanın sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Okul öncesi, bireyin gelecekteki yaşantısının temellerinin atıldığı en önemli dönemdir. Çocuğun doğduğu andan itibaren bağ kurduğu anne ve babası kuşkusuz bu temelleri atan en önemli kişilerdir. Çocuğun yetiştirilmesinde anne ve babanın çocuğa karşı sergilediği her türlü davranış ve tutumlar çocuğu şekillendirmektedir. Bu nedenle ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken kullandıkları tutumlar ve çocuk yetiştirme konusundaki yeterlilikleri çok önemlidir. Çocuk yetiştirirken kullanılan tutumlar ve çocuk yetiştirme konusundaki yeterlilik davranışları çocuğun; sosyal, duygusal, bilişsel ve dil gelişimini aynı zamanda öz bakım becerilerinin gelişimini etkilemektedir.

Anne ve babaların çocuk yetiştirirken sergiledikleri tutumlar, çocuklarının istedik özellikler geliştirmesi bakımından son derece önem arz etmektedir. Anne ve babanın sergilediği bu tutumlar ise, öncelikle anne ve babanın demografik özellikleri olmak üzere bu özelliklere eşlik eden birçok etmenin sonucunda oluşmakta veya değişikliğe uğramaktadır (Özyürek ve Tezel Şahin, 2005).

Çocuklar anne ve babalarının davranışlarını taklit ederek gündelik hayatta gerçekleştirecekleri davranışları öğrenmelerinden dolayı anne ve babalar çocuklarından göstermelerini istedikleri davranış modeline uygun bir tutum ve davranış içinde olmalıdır (Yılmaz Bolat, 2016). Anne ve babaların çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri tutumların yanında bir diğer önemli nokta da çocuklarını yetiştirebilecek yeterliliğe sahip olup olmama düzeyleridir. Çünkü anne ve babanın çocuk yetiştirme konusundaki öz yeterlilik düzeyi onların çocuk yetiştirme biçimlerini de belirleyebilmektedir (Baş, 2019). Bu nedenle annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi konusundaki yeterlilik düzeylerinin araştırılması ve bu iki durum arasında ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi son derece önemlidir.

Okul öncesi dönemde oldukça üzerinde durulan ve çocukların kendi davranışlarının farkında olan bireyler olarak yetişmesinde öz-düzenleme kavramı ön plana çıkmaktadır. Bu

alanda yapılan çalışmalar öz-düzenlemenin bireyin öğrenmesinde, gelişiminde ve başkalarıyla kurdukları sosyal ilişkilerindeki önemine dikkat çekmektedir (Aydın ve Ulutaş, 2017). Okul öncesi dönem çocuklarının öz-düzenleme becerilerinin gelişim düzeylerinde ebeveyn tutumlarının niteliğinin önemli olduğu düşünülmektedir (Dağgöl, 2016). Bu nedenle annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilik düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi ve bu ilişkinin çocukların öz-düzenleme becerilerine olan etkisinin belirlenmesi bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırma Soruları

1. Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ne düzeydedir?
2. Araştırmaya katılan annelerin çocuk yetiştirme tutumları, yaşlarına, eğitim durumlarına, mesleklerine, çocuklarının cinsiyetlerine ve çocuklarının yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
3. Annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri ne düzeydedir?
4. Annelerin çocuk eğitimi yeterlilik düzeyleri, yaşlarına, eğitim durumlarına, mesleklerine, çocuklarının cinsiyetlerine ve çocuklarının yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Çocukların öz-düzenleme becerileri cinsiyetlerine, yaşlarına, annelerin yaşlarına, annelerin eğitim durumlarına ve annelerin mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerini yordamakta mıdır?

1.3. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisinin incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda; annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisi araştırmada ele alınan çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, annenin yaşı, annenin eğitim düzeyi ve annenin mesleği değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.4. Önem

Bireyin yaşamının en önemli ve en temel dönemlerinden biri olan okul öncesi dönemde kazanılan ve yapılan her türlü davranış adeta bir toprağa atılan tohumlar gibidir. Bu dönemde edinilen her yeni bilgi, davranış ve duygu bireyin ileriki yıllarına ışık tutmaktadır. Bu nedenle özellikle okul öncesi dönemde atacağımız her adım son derece önem arz etmektedir. Çocuğun hayatını şekillendirmede ilk olarak anne babalara büyük sorumluluklar düşmektedir.

Anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumları hakkında detaylı bilgi sahibi olması ve olumlu çocuk yetiştirme tutumuna sahip olması son derece önemlidir. Bir diğer önemli konu ise annelerin çocuk eğitimi konusunda yeterliliğe sahip olma derecesidir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının araştırıldığı birçok çalışmaya ulaşılmıştır (Alabay, 2017; Canatan ve diğerleri, 2020; Özben ve Argun, 2022; Öztürk ve Şanlı, 2007; Özyürek ve Tezel Şahin, 2005; Özyürek ve diğerleri, 2017; Sak ve diğerleri, 2015; Şanlı ve Öztürk, 2012; Yalçın ve Türnüklü, 2011; Yılmaz Bolat, 2011; Yılmaz Bolat, 2016). Aynı zamanda annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve ebeveyn öz yeterliliğinin araştırıldığı çalışma da bulunmaktadır (Kıvanç, 2020).

Araştırmanın bir diğer önemli konusu ise çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin incelenmesidir. Literatür incelendiğinde çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeylerine yönelik yapılan çalışmalar olduğu görülmüştür (Astarlar, 2019; Aydın ve Ulutaş, 2017; Saraç ve diğerleri, 2021; Tekin ve Koçyiğit, 2020; Tozduman Yaralı ve Güngör Aytar, 2017; Ural ve diğerleri, 2020). Aynı zamanda annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeylerine yönelik yapılan çalışmalar olduğu da görülmüştür (Öztabak, 2017; Öztabak ve Özyürek, 2018; Üredi ve Erden, 2009; Dağgül, 2016).

Alan yazında annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeylerine etkisine yönelik bir çalışmaya rastlanılmıştır. Bu nedenle annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, bu ilişkin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisi ve annenin yaşı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, çocuğun yaşı ve çocuğun cinsiyeti değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi son derece önemlidir.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada;

- Araştırma için kullanılan veri toplama araçlarının araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.
- Araştırma için belirlenen örneklem grubunun araştırma evrenini yeterli düzeyde temsil ettiği varsayılmıştır.
- Araştırmaya katkı sağlayan katılımcı annelerin veri toplamak için kullanılan ölçme araçlarındaki sorulara içtenlikle cevap verdikleri ve cevapların gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2021-2022 eğitim-öğretim yılında, Samsun ilinde, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimlerine devam eden 4-6 yaş aralığındaki çocuklar ve anneleri ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Araştırmada yer alan ilgili kavramların tanımları aşağıda belirtilmiştir.

Tutum: Tutum; bireyin hayatındaki bazı durumlara karşı algısal, duyusal, güdüsel ve duyuşsal süreçlerin kararlı, dayanıklı ve sürekli bir şekilde örgütlenmesi halidir (Eroğlu, 2013).

Anne-Baba Tutumu: Anne ve babaların, çocuklarının sosyal gelişim, psikolojik gelişim ve bunların yanı sıra kişilik gelişimine etki edecek şekilde belirli bir nesneye, ortama ya da bireye karşı olumlu veya olumsuz bir şekilde tepki gösterme şeklidir (Yavuzer, 2011).

Öz Yeterlilik: Öz yeterlilik, kişinin yeteneklerine inanma gücünü ifade etmektedir (Zimmerman, 2000).

Ebeveynlik Öz Yeterliği: Anne ve babaların, ebeveynliği ne derece yeterli seviyede gerçekleştirdiklerine dair değer, fikir ve duyguları alan yazında ebeveynlik öz-yeterliği kavramı olarak tanımlanmaktadır (Bağatarhan ve Nazlı, 2013).

Öz-Düzenleme Becerisi: Öz-düzenleme, çocukların yanı sıra yetişkinlerin de dikkatli, kasıtlı ve düşünceli davranışlarda bulunmalarını sağlayan derin, içsel bir mekanizmadır (Bodrova ve Leong, 2008).

II. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde; tutum, tutumun bileşenleri ve özellikleri, çocuk yetiştirme tutumları, yeterlilik kavramı, çocuk eğitimi yeterliliği, öz-düzenleme becerisi, okul öncesi çocuklarında öz-düzenleme becerisi konuları ile ilgili bilgilere, ilgili konularda yapılan yurt içi ve yurt dışındaki araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Çocuk Yetiştirme Tutumları

2.1.1. Tutum Kavramı: Tutum, bireylerin belirli nesnelere karşı yaşadığı çeşitli deneyimler sonucu elde ettikleri tavır alma şekilleri, davranış biçimleridir (Şimşek, Çelik ve Akgemci, 2019, s. 81). Bir başka tanıma göre ise tutum, bir nesneye, faaliyete, bireye karşı oluşan devamlı süregelen düşünce ve duygulardır (Ertürk, 2013, s. 129). Bireysel tutumlar, bireyin yetiştirme tarzı ve yaşamı boyunca kazandığı tecrübeler sonucu ortaya çıkmakta ve kişiyi diğer insanlardan farklı kılan özellikler olarak ön plana çıkmaktadır (Şimşek, Çelik ve Akgemci, 2019, s. 81).

2.1.2. Tutumun Bileşenleri

2.1.2.1. Bilişsel Bileşen: Bilişsel bileşen bireyin bir objeye yönelik fikir, bilgi ve değerlerini oluşturur. Bilgiler gerçeğe ne kadar yakın olursa o kadar kalıcı ve etkili olur. Bilgilerin değişikliğe uğraması durumunda tutum da farklılaşacaktır (Eroğlu, 2013, s. 135).

2.1.2.2. Duygusal Bileşen: Duygusal bileşen, bireyin bir objeye yönelik duygusal olarak verdiği tepkilerini ortaya koyar; bilişsel bileşene göre daha basittir ve bireyin değerler sistemi ile ilişkilidir. Birey, bir objeyi olumlu veya olumsuz olarak değerlendirip buna göre duygular besler (Eroğlu, 2013, s. 135).

2.1.2.3. Davranışsal Bileşen: Davranışsal bileşen, tutumun içeriğine göre gösterilen belirli bir davranış eğilimidir; duygusal ve bilişsel bileşenlerle tutarlı olarak kendi gösterme eğilimindedir (Eroğlu, 2013, s. 135).

2.1.3. Çocuk Yetiştirme Tutumları

Çocuk yetiştirme tutumlarını birbirinden ayırırken ve sınıflandırırken çocuğa gösterilen ilgi düzeyi, çocuğun davranışlarını kontrol altında tutma isteği, çocuğun ihtiyaçlarının hangi düzeyde karşılandığı, anne ve babanın çocuğuna karşı göstermiş olduğu

sevgi ve çocuğun davranışlarını denetleme davranışı belirleyici unsurlar olarak yer almaktadır (Erden, 2017, s. 5).

2.1.3.1. Baskıcı ve Otoriter Tutum: Otoriter tutum, anne ve babanın sert bir disiplin ortaya koyduğu, çocuğun ise anne ve babası tarafından belirlenen her kuralı yerine getirmek zorunda kaldığı bir tutumdur. Bu tutum, çocuğun kendine karşı duyduğu güven duygusunu yok saymakta ve çocuğun kişiliğini görmezden gelmektedir. Bu tür tutumlar ise genellikle geleneksel aile yapısına sahip ailelerde karşımıza çıkmaktadır (Yavuzer, 2007, s. 28).

Otoriter ebeveyn, çocuğun davranış ve tutumlarını belirli bir davranış standardına uygun olarak şekillendirmeye, kontrol etmeye ve değerlendirmeye çalışmaktadır. Anne ve babalar itaate bir erdem olarak değer vermekte ve çocuğun inançlarının doğru olduğunu düşündüğü davranışlarla çatıştığı noktalarda cezalandırıcı, zorlayıcı önlemleri tercih etmektedir. Aileler düzenin ve geleneksel yapının korunmasını çok değerli bir amaç olarak görmektedir (Baumrind, 1966).

Otoriter tutuma sahip anne ve babalar, çocuklarını kafalarında belirledikleri bir kalıba göre yetiştirme eğilimindedir. Bu tutumla yetişen çocuklar devamlı olarak denetim altındadır. Çocukların yaptığı en küçük yaramazlık veya hatalı davranışları anne ve baba tarafından hemen düzeltilmeye çalışılmaktadır. Anne ve baba tarafından belirlenen kurallara çocuğun itiraz etmeden uyması beklenmektedir (Yörükoğlu, 1982, s. 150). Otoriter anne ve baba tutumunun temelinde korku yer almaktadır. Bu tutumdaki anne ve babalar çocuklarına karşı sert ve soğuk davranışlar sergilerler. Çocuklarına karşı duydukları sevgiyi sadece çocuk kendilerinin istediği davranışı sergilerse göstermektedirler (Çağdaş, 2007, s. 181).

Otoriter çocuk yetiştirme tutumuna sahip anne ve babalar, çocuklarının disiplinini sağlamak için çoğunlukla ceza yöntemini kullanmaktadırlar. Anne ve baba çocuğun sergilemiş olduğu doğru davranışları bile devamlı eleştirmekte, yanlış davranışlar yaptığı anda ise cezaya başvurmaktadır. Cezalar genellikle yapılan yanlışla göre çok ağırdır. Bu ceza durumu karşısında çocuk her davranışında yanlış yapma düşüncesine içerisine girmektedir. Ceza korkusundan dolayı çocuk yaptığı yanlışını gizlemeyi tercih etmekte ve bu durum çocukta yalan söyleme davranışını ortaya çıkarmaktadır (Aydın, 2015, s. 41).

Aşırı otoriter tutumla yetiştirilen çocuğun kendine karşı gösterdiği güven duygusu zedelenmektedir. Çocuk düşüncelerini karşısındaki insanlara söylemekte zorluk yaşamakta ve yapabileceği işleri çekingen davranarak yapamayacağını düşünmektedir (Aslan, 1992). Aşırı

otoriter tutuma sahip anne ve babaların yetiştirdikleri çocukların bağımsız bir kişilik ortaya koymaları son derece zordur (Kaya, 1997).

2.1.3.2. Koruyucu Tutum: Anne ve babanın çocuklarına büyük bir sevgi ile bağlandıkları, çocuklarını her daim korumaya çalıştıkları çocuk yetiştirme tutumudur (Kaya,1997). Bu tutuma sahip anne ve babalar çocuğuna karşı aşırı düzeyde koruma davranışı göstermekte, çocuklarının üzerinde çok fazla kontrol sağlamaya çalışmakta ve çocuklarına gereğinden fazla özen göstermektedir (Yavuzer, 2007, s. 28).

Anne ve babaların çocuklarına karşı birçok görevi bulunmaktadır. Şüphesiz bu görevlerin en başında gelenlerden biri ise çocuklarını hayatta karşılaşılabilecekleri olumsuz durumlara karşı korumaktır. Fakat anne ve babaların göstermiş oldukları koruma davranışı çocuklarının hayatını etkileyecek düzeyde olmamalıdır (Çağdaş, 2007, s. 175).

Çocuklarının yanlış bir davranış yapmasından korkan anne ve babalar çocuklarının yapması gereken bazı işleri kendileri yaparak çocuğun kişilik gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Anne ve babalar çocuklarının bağımsız bir kişilik gelişimini sağlamak için çocuklarının kendi kararlarını vermesine ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesine fırsat vermelidir (Kaya, 1997).

Aşırı koruyucu tutum, kişilik gelişiminin yanı sıra çocuğun sosyal gelişimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bu tutuma sahip anne ve babaların çocuklarında bencillik davranışı görülebilmektedir. Bu nedenle çocuklar kendilerini bir gruba dahil etmek için toplum tarafından onaylanmayan davranışlar sergileyebilmektedir (Kaya, 1997).

Bu tip ailelerde yetişen çocukların çevresindeki bireylere karşı aşırı bağımlılık davranışları gösterdiği ve özgüvenleri beklenen düzeyde gelişim göstermediği dile getirilmektedir. Bunun yanı sıra çocukların sosyal gelişimleri de olumsuz yönde etkilenmekte ve bu çocuklar toplum tarafından dışlanmaktadır (Uykan ve Akkaynak, 2019).

2.1.3.3. Demokratik Tutum: Anne ve baba tarafından belirlenen bazı sınırlar dışında kalan durumlarda çocukların arzu ve isteklerini gerçekleştirmelerine fırsat tanıyan, anne ve babanın çocuklarına karşı hoşgörü sahibi oldukları, onları hayatları boyunca destekledikleri çocuk yetiştirme tutumudur (Yavuzer, 2007, s. 33).

Demokratik anne ve baba tutumun temeli çocuğa ve çocuğun arzularına saygı gösterilmesine dayanmaktadır. Bu temel düşünceden hareketle çocukların içinde bulundukları gelişim dönemlerine göre çocuklara sorumluluklar verilmesi, çocuklara birer birey olarak söz

hakkı tanınması ve kendi seçimlerini yapabilmesine fırsat verilmesi çocuğun güven duygusu geliştirmesine katkı sağlayacaktır (Aslan, 1992). Anne ve babanın belirli seviyeler içerisinde gösterdiği hoşgörü davranışı, çocuğun karşılaştığı problemlere yaratıcı çözüm yolları bulabilen, sosyal ve kendini güven duyan bir birey olmasına katkı sağlamaktadır (Yavuzer, 2007, s. 33).

Anne ve babanın çocuklarını yetiştirirken demokratik tutuma sahip olmaları, çocuğun kendini gerçekleştiren birey olmasına destek olmakla birlikte bağımsız birer birey olmalarına da katkı sağlamaktadır (Kaya, 1997). Demokratik anne ve babalar, çocuklarını kabul eden, çocuklarına karşı sevgi ve saygı duyan, herhangi bir sorun karşısında birlikte konuşup karar alan kişilerdir. Ayrıca bu tutumdaki anne ve babalar çocuklarının davranışlarıyla yakından ilgilenmekte, doğru yapılan davranışları pekiştirmek için takdir etmekte, yanlış yapılan davranışlarda ise yanlışını düzeltmesi için çocuğuna karşı uyarıda bulunmaktadır (Aydın, 2015, s. 53).

Demokratik tutumla yetiştirilen çocuklar herhangi bir durumda karar verme davranışını kazanmakta ve aynı zamanda kendisinden beklenen davranışları yaparak sorumluluklarını yerine getirmektedir (Kaya, 1997). Bu tutumla yetiştirilmiş çocuklar bir sohbet içerisinde söz alma hakkına sahiptirler. Aile bireyleriyle sürekli iletişim ve etkileşim kurmaktadır. Ayrıca bu çocuklar anne ve babalarını çok sevmektedirler. Bütün bu olumlu durumların yanı sıra aynı zamanda çocukların özgüveni ve girişimcilik davranışları gelişmiştir (Uykan ve Akkaynak, 2019).

2.1.3.4. Aşırı Hoşgörülü Tutum:

Anne ve babanın çocuklarının, belirli sınırlar dışında kalan tüm isteklerini kabul ettiği, çocukların genellikle hiçbir engelle karşılaşmadan istek ve arzularına ulaştığı çocuk yetiştirme tutumudur (Erden, 2017). Aileler genellikle iki nedenden dolayı çocuk üzerindeki korumayı ortadan kaldırmaktadır. Bunlardan birincisi anne ve babalarının çocuklarını özgür yetiştirme düşüncesi bir diğeri ise anne ve babanın kendi özgürlüğüne fazla düşkün olmasıdır. Kendi özgürlüğüne fazla düşkün olan anne ve babalar ise aslında çocuklarına karşı bir sorumsuzluk ve tembellik içerisinde (Aydın, 2015, s. 49).

Aşırı hoşgörülü tutumla yetişen çocuklar bulundukları her ortamda isteklerinin yapılmasını bekler aynı zamanda akıllarına gelen her davranışı sergileyebileceklerini düşünürler (Dursun, 2010). Aşırı hoşgörülü tutuma sahip anne ve babalar çocuklarının olumsuz davranışlarını fark etseler bile davranışın kötü olduğunu ve yapılmaması gerektiğini

dile getirmezler. Çocuklar sınırsız hak sahibidirler ve çocukların her isteği anne ve baba tarafından yerine getirilir (Çağdaş, 2007, s. 178).

Aşırı hoşgörölü tutumla yetiştirilen çocuklarda doğru ve yanlış kavramı kesin olarak birbirinden ayrılmamakta, deneme yanılma yöntemi kullanılarak doğru ve yanlış öğrenme davranışı görölmektedir (Aydın, 2015, s. 47). Bu tutuma sahip anne ve babaların bir çoğunluğu çağdaş eğitim anlayışına sahip olduklarını düşünürler ve yaptığı davranışların doğru olduğunu savunurlar. Ancak bu şekilde davranış gösteren anne ve babalar hoşgörü ile boş verme eylemini birbirine karıştırmışlardır (Aydın, 2015, s. 49).

Anne ve babanın çocuklarını bu tutumla yetiştirmeleri çocuklarda istenmeyen davranışların oluşmasına sebep olabilir. Çocukların diğer insanlarla yardımlaşma ve iş birliği yapma gibi olumlu davranışlarının gelişimini engelleyebilir. Çocuklar çevresindeki insanlarla iletişim kurmak yerine kendi içine çekilen ve bencil davranışlar sergileyen birey olma yolunda ilerlerler. Bütün bunlar ise çocukların arkadaş ortamından dışlanmasına ve arkadaşları tarafından sevgi görmeyen çocuk olmasına sebep olabilmektedir (Çağdaş, 2007, s. 178).

2.1.4. Çocuk Yetiştirme Tutumlarında Ailenin Önemi

Gelişim bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal alan olmak üzere ayrılrsa da her alanın bütünleşmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal olmak üzere çocuğun her alandaki gelişimi birbiriyle ilişkilidir. Hızlı bir gelişimin göröldüğü okul öncesi dönemde gelişim bazı faktörlerin etkisiyle şekillenmektedir. Bu faktörler çocuğun doğuştan var olan özellikleri ve çevresel etkilerle ortaya çıkan durumlardır. Çevresel etmenler de kendi içerisinde gelişim alanına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Ancak gelişimi etkileyen çevresel etmenler içerisinde en başta yer alan etmen “aile”dir (Kandır ve Alpan, 2008).

Çocuk için en faydalı ortam anne ve babasının birlikte bulunduğu aile ortamıdır. Çocuğun doğduğu zamandan itibaren ilk ve yoğun olarak etkileşimde bulunduğu kişiler anne ve babasıdır (Tezel Şahin ve Özyürek, 2008). Çocukların değer yargıları, kişilik özellikleri, inanç ve tutumlarının oluşmasında en önemli ve ilk sırada yer alan kişiler anne ve babadır (Kaya, 1997).

Çocuğun gelişim sürecinde aile, en önemli yere sahip olan temel yapı taşıdır. Anne ve babalar çocuğun temel bakım ihtiyaçlarının yanı sıra bu süreçte sergiledikleri tutumlar ile

çocuğun sağlıklı birer birey olmasına destek olmaktadır (Erden, 2017, s. 3). Çocuklarını en iyi tanıyan, çocuklarıyla en yoğun bir şekilde iletişimde olan kişiler anne ve babalardır. Çocukların kendini ifade edebilen, kendine güven duyan, özdenetimi yüksek bireyler olarak gelişmeleri, ev ortamında anne ve babanın gösterdiği tutumlarına bağlı olarak şekillenmektedir (Üredi ve Erden, 2009).

Anne ve babalar öncelikle çocuğun bakımından sorumlu olsa da, anne ve babanın gösterdiği sevgi ve olumlu çocuk yetiştirme tutumları çocuk için son derece önem arz etmektedir (Tezel Şahin ve Özyürek, 2008). Anne ve babanın çocuğa karşı göstermiş olduğu tutum anne ve babanın yaşı, anne ve babanın eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı, çocuğun istenen bir çocuk olması gibi pek çok etmenle ilişkili olduğu ortaya konulmaktadır (Uyanık Balat, 2007).

2.2. Çocuk Eğitimi Yeterliliği

2.2.1. Çocuk Eğitiminde Aile

Çocuğun hayatında en uzun süre etkileşimde bulunduğu ve çocuğa en yakın olan kişiler aile bireyleridir. Bu etkileşim ve yakınlık anne ve babanın çocuk üzerinde en önemli etkiye sahip bireyler olmasını sağlamaktadır. Anne ve babalar, çocuğun hayatının büyük bir bölüm etkileşim halinde bulunduğu en önemli kişilerdir. Bu nedenle anne ve babalar çocuğun psikomotor, sosyal ve duygusal, bilişsel, dil ve öz-bakım becerileri olarak ayrılan gelişim alanlarının her birinin ayrı ayrı gelişiminde aktif rol oynamaktadır. Bu gelişim alanlarının tek tek ve bir bütün olarak gelişimi ise aile içindeki iletişimin sağlıklı olmasından büyük ölçüde etkilenmektedir (Bağatarhan ve Nazlı, 2013).

Geçmişten günümüze ailenin birçok işlevi bulunmaktadır. Bu işlevlerden bazıları biyolojik, psikolojik, toplumsal, kültürel ve eğitim işlevidir. Aile kurumunun en önemli işlevi ise eğitim işlevidir. Çocukların ilk öğretmenleri ve çocukları hayata hazırlayan kişiler anne ve babalardır. Bu noktada anne ve babaların çocuk eğitimi konusunda yeterliliğe sahip olması son derece önemli bir konudur (Yeşil, Aslander ve Şahan, 2018).

2.2.2. Öz Yeterlilik Kavramı

Öz yeterlilik bireylerin içinde bulundukları durumun üstesinden gelmek için sergilemesi gereken faaliyetleri ne derecede iyi yapabildiklerine dair düşünceleri olarak tanımlanmıştır (Bandura, 1982). Algılanan öz yeterlilik ne kadar güçlüyse bireyin çabaları daha aktif hale getirir. Algılanan öz yeterlilik sadece faaliyet seçimi üzerinde yönlendirici etki

yapmaz aynı zamanda bireyin başarısını ve bir işe başladıktan sonra çabasını etkileyebilmektedir (Bandura, 1977). Öz yeterlilik bireyin belli bir işi başarabileceğine dair duyduğu inancıdır. Bu inanç, bireyin işe ilişkin davranışa girip girilmemesini, bu davranışı devam ettirmesini, davranışa karşı güdülenmesini ve bütün bunların ışığında performansını etkilemektedir (Kotaman, 2008).

2.2.3. Öz Yeterliliğin Kaynakları

Bandura (1977)'ya göre bireyin öz yeterlilik inançları dört temel kaynaktan etkilenmektedir. Bu kaynaklar şu şekilde açıklanabilir:

Doğrudan Yaşantılar: Doğrudan yaşantılar, kişisel deneyimlerine dayandığı için birey üzerinde en çok etkiye sahip kaynaktır. Başarılar bireyin bir işte iyi olma düşüncesini ve o işi yapma isteğini olumlu yönde; olayların başında meydana gelen ve tekrarlanan başarısızlıklar ise bireyi olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak tekrarlanan başarılarla bireyin yeterlilik seviyesi yükselmekte ve ara sıra meydana gelen başarısızlıkların olumsuz etkisi muhtemelen azalmaktadır (Bandura, 1977).

Dolaylı Yaşantılar: Bu yeterlilik kaynağı, bireyin başkalarının performansını gözlemleyerek bir durum hakkında olumlu veya olumsuz bir kanaata varma düşüncesine sahip olmasıdır. Ancak sosyal karşılaştırmalardan elde edilen çıkarımlara dayanan dolaylı yaşantılar, bireyin kişisel başarılarının yanı sıra daha az güvenilir bir bilgi kaynağıdır (Bandura, 1977).

Sözel İkna: İnsan davranışını etkileme ve yönlendirmede yaygın olarak kullanılan bir diğer yeterlilik kaynağı ise sözel iknadır. Birey, geçmişte kendisini bunaltan durumlarla başarılı bir şekilde başa çıkabileceğine inandırılmaya çalışılmaktadır. Ancak bu şekilde ortaya çıkan yeterlilik beklentilerinin, kişinin kendi başarılarından kaynaklananlardan daha zayıf olması da muhtemeldir, çünkü sözel iknalar gerçek bir deneyim sağlamamaktadırlar (Bandura, 1977).

Fizyolojik ve Duygusal Durum: Stresli ve zahmetli durumlar genellikle, koşullara bağlı olarak kişisel yeterlilikle ilgili bilgilendirici değere sahip olabilecek duygusal uyarılmayı ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, duygusal uyarılma, tehdit edici durumlarla başa çıkmada algılanan öz yeterliliği etkileyebilecek başka bir bileşen bilgi kaynağıdır. İnsanlar, kaygılarını ve strese karşı savunmasızlıklarını değerlendirirken kısmen fizyolojik uyarılma durumlarına güvenmektedirler (Bandura, 1977).

2.2.4. Ebeveyn Öz Yeterliliği

Anneliğin gerektirdiği sorumluluk ve görevleri doğru bir şekilde gerçekleştirme ve düzenleme yeteneği ebeveyn öz yeterliliği olarak ifade edilmektedir (Emre, Ulutaş, Ayanoğlu ve Kaçmaz, 2019). Yüksek ebeveyn öz yeterliliğine sahip ebeveynler etkili ebeveynlik becerilerini edinme ve uygulama konusunda kendilerine güven duymakta, düşük ebeveyn öz yeterliliğine sahip ebeveynler ise tam tersine ebeveynlik becerilerini edinme ve uygulama konusunda zorlanmaktadır. Ebeveyn öz yeterliliği gelişmiş anne ve babalar çocuk yetiştirme konusunda daha başarılı olabilmektedir. Aynı zamanda çocuk yetiştirme konusundaki bu başarı ebeveyn öz yeterliliğinin de artmasına katkı sağlamaktadır. Ancak ebeveyn öz yeterliliği gelişmemiş anne ve babalar ebeveynlikle mücadele içerisine girebilmekte ve hayal kırıklığı yaşayabilmektedirler. Bu durumda da ebeveyn öz yeterliliğinin zayıflamasına neden olabilmektedir (Jones ve Prinz, 2004).

Çevresel koşullar ebeveynin kendine güvenini zedeleyebilmekte ve bu durum ebeveynin daha az etkili ebeveynlik davranışları göstermesine neden olabilmektedir (Jones ve Prinz, 2004). Ebeveynlik öz yeterliliğinin yüksek düzeyde olması çok önemlidir ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki sergilemiş oldukları davranışlara yol gösterici olmaktadır. Anne ve babaların ebeveynlik öz yeterliliklerinin yüksek düzeyde olması için etkili çocuk bakımı ile ilgili yeterli bilgiyi öğrenmeleri ve öğrendikleri bu bilgiler ışığında ebeveynlik sorumluluklarını başarılı bir şekilde ortaya koyacaklarına dair kendilerine inanmaları gerekmektedir (Bağatarhan ve Nazlı, 2013).

2.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerileri

2.3.1. Öz-Düzenleme Kavramı

Öz-düzenleme bireyin dikkatini, düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını kontrol etme veya yönlendirme becerisine sahip olmasıdır (McClelland ve Cameron, 2012). Bir başka tanıma göre ise öz-düzenleme, planlı ve döngüsel olarak kişisel hedeflere ulaşmaya uyarlanmış, kendi kendine üretilen düşünce, duygu ve eylemleri ifade etmektedir. Öz-düzenleme kavramının döngüsel olarak tanımlanmasının nedeni önceden gerçekleştirilen performansın yeni gerçekleştirilecek olan performans sırasında ayarlamalar yapmak için kullanılmasıdır (Zimmerman, 2000).

Öz-düzenleme kavramının iki yönü vardır: Birincisi, kişinin dürtülerini kontrol etmesi ve gerektiğinde bir şeyi yapmayı bırakma becerisini içermektedir. Örneğin, bir çocuk,

öğretmen başka bir çocuğa soru yönelttiğinde cevabı ağızından kaçırma eğilimine karşı koyabilir. İkincisi ise öz-düzenleme, sırasını beklemek veya elini kaldırmak gibi ihtiyaç duyulduğu için bir şeyi yapma kapasitesini içermektedir (Bodrova ve Leong, 2008).

Zimmerman'a göre öz-düzenlemenin davranışsal, çevresel ve kişisel olmak üzere üç kaynağı bulunmaktadır. Davranışsal öz-düzenleme, kendini gözlemlemeyi ve kişinin öğrenme yöntemi gibi performans süreçlerini stratejik olarak ayarlamayı içermektedir. Çevresel öz-düzenleme ise çevresel koşulları veya sonuçları gözlemlemeyi ve ayarlamayı ifade etmektedir. Kişisel öz-düzenleme, bilişsel ve duygusal durumların izlenmesini ve ayarlanmasını içerir. Bireyin bu üçlü öz-düzenleme kaynaklarını kendi kendine izlemesi, bu kaynakların doğru ve sürekli oluşu performansın etkinliğini ve niteliğini etkilemektedir (Zimmerman, 2000). Öz-düzenleme becerisine sahip çocuklar hazzı erteleyebilir ve anlık dürtülerini, eylemlerinin olası sonuçlarını düşünecek ya da daha uygun olabilecek alternatif eylemleri değerlendirecek kadar bastırabilmektedirler (Bodrova ve Leong, 2008).

2.3.2. Öz-Düzenlemenin Alt Boyutları

Bu araştırmada geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış olan, Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)'nun kavramsal temeli doğrultusunda yürütücü işlevlerden dikkat, engelleyici kontrol ve çalışma belleği alt boyutları (McClelland ve Cameron, 2012) incelenmektedir.

Dikkat: Öz-düzenlemenin gelişimine katkı sağlayan dikkat bileşeni bir durum karşısında dikkati düzenleme, dikkatin uzun süre devamlılığını sağlama, dikkatin dağılmasına neden olabilecek bileşenleri göz ardı edebilme, bir görev esnasında dikkatini koordine edebilme ve dikkatinin dağılmasını önlemek için kendi kendini izleyebilme becerisine sahip olmayı ifade etmektedir (Ruff ve Rothbart, 1996; Akt: Harris, Robinson, Chang ve Burns, 2007). Gerçekleştirilen araştırmalar, belirlenen bir işi yapabilme, yapılan işte devamlılığı sağlayabilme ve bu işi tamamlayabilmeye katkı sağlayan dikkati düzenleme becerisinin yüksek seviyede olduğu bireylerin aynı zamanda yüksek seviyede duygusal ve davranışsal düzenlemeye de sahip olduklarını ortaya koymaktadır (Eisenberg ve Okun, 1996).

Çalışma Belleği: Çalışma belleği, bir görevi veya davranışı yerine gerçekleştirebilmek için gerekli olan bilgiyi yeterli sürede hafızada saklayabilme yeteneğidir (Adams, Bourke ve Willis, 1999). Bilginin çalışan belleğe gelmesi ve çalışan bellek içerisinde işlenme hızı, çalışan bellek sisteminin verimli olması için kritik bir öneme sahiptir (Berg, 2008).

Engelleyici Kontrol: Engelleyici kontrol, gelişim sürecinde olan çocuk için büyük önem taşıyan kilit bir yürütme işlevidir. Bireyin kendisinden beklenen görevle ilgisi olmayan düşünce ve davranışlarını engellemesini sağlama ve aynı zamanda bir durum karşısında baskın bir tepkinin oluşmasını engellemektedir. Bu tür kontrol süreçleri çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimi için büyük önem taşımaktadır (Watson ve Bell, 2013).

2.3.3. Okul Öncesi Dönemde Öz-Düzenlemenin Önemi

Okul öncesi dönemde kritik öneme sahip olan öz-düzenleme kavramı, bireyin yeni deneyimler edinmesini, gelişim sürecini ve sosyal hayata geçişini etkilemektedir. Özellikle bu dönemde çocukların öz-düzenleme becerilerinin desteklenmesi diğer birçok alanda olduğu gibi son derece önem arz etmektedir. Çocuğun öz-düzenleme becerisi yönünden desteklenmesi için becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmelerin sonuçları ise çocuğun desteklenmesinde neler yapılabileceği konusunda bir temel oluşturacaktır (Fındık Tanrıbuyurdu ve Güler Yıldız, 2014).

Çocukluğun ilk yılları, yaşamın tüm dönemlerinde, kişinin kendisini nasıl algıladığına ve hayatta yaşadığı başarı ve başarısızlıklarına etki etmesi nedeniyle önemli görülmekte ve bu döneme yönelik gösterilen ilgi gün geçtikçe artmaktadır (Kartal, 2007). Okul öncesi dönemi bireyin hayatında kritik bir öneme sahiptir. Çünkü bu dönem çocuğun gelişim sürecini ve öğrenme deneyimlerini şekillendirmek açısından son derece önemlidir. Okul öncesi dönemde, çocukların olumlu yönde gelişim gösterebilmeleri için anasınıfı, anaokulu veya kreşlerde çocuğu destekleyecek eğitimler gerçekleştirilmektedir. Bu kurumlarda çocukların dil, sosyal ve duygusal, bilişsel, psikomotor gelişim alanları ve öz bakım becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra, öz-düzenleme becerilerinin gelişimini sağlayıcı ve destekleyici çalışmalar da yapılmaktadır (Ural, Gültekin Akduman ve Şepitci Sarıbaş, 2020).

Okul öncesi dönemde çocuklar içinde yaşadıkları aile ve çevrede edindikleri kazanımlar yoluyla, günlük yaşamda karşılarına çıkan problemleri izleme, ön görüde bulunma, planlamalar yapma gibi basamaklarla çözmeye çalışırlar (Tuzcuoğlu, Efe Azkeskin, İlçi Küsmüş ve Cengiz, 2019). Okul öncesi eğitimin önemli amaçlarından biri çocukların akademik gelişimleri için gerekli olan becerilerin gelişimini sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesinde, çocukların okul öncesi dönemde yaptıkları faaliyetler ve kullandıkları öğrenme stratejileri ile ilgili bilgi sahibi olmaları; plan yapma, izleme ve kontrol etme ve değerlendirme gibi bilişsel becerilerin geliştirilmesi son derece önem arz etmektedir (Dağgül, 2016). Bu nedenle gelişim ve öğrenmenin hızla kendini gösterdiği okul öncesi

dönemde çocukların öz-düzenleme becerilerini desteklemek ve gelişimini sağlamak çok önemlidir. Çünkü bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal olmak üzere birçok alanda gelişim ve ilerlemenin kendini göstermesinin yanı sıra öz-düzenleme becerilerinin tohumları da bu dönemde atılmakta ve çocuğun yaşamı boyunca davranışlarını, isteklerini, duygularını erteleyebilme ya da bastırabilme, kurallara uygun hareket etme, duygularını kontrol altında tutabilme ve dikkatini yönetebilme becerileri kazanmasını sağlamaktadır (Aydın ve Ulutaş, 2017).

Araştırmalar öz-düzenlemenin akademik öğrenme ve performans üzerinde etkisini ortaya koymaktadır (Zimmerman, 2008). Öz-düzenleme ile ilgili yapılan çalışmalar bir bütün olarak incelendiğinde öz-düzenleme becerisinin çocuğun matematik ve okuma yazma becerilerini bunlara paralel olarak da akademik başarısının gelişimini sağladığı görülmüştür. Bütün bunların yanı sıra öz-düzenleme becerisi çocuğun davranış ve duygularını kontrol edebilmesine olumlu yönde fayda sağlamakta, çocuğun ilkokula hazırlık düzeyini ve birçok gelişim alanını desteklemektedir (Astarlar, 2019). Erken çocukluk döneminde öz-düzenlemenin geliştirilmesini teşvik etmek, uzun vadeli okul başarısını sağlamak için etkili bir yol olabilmektedir (McClelland ve Cameron, 2012).

Çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri ile öz-düzenleme becerileri arasında bir ilişki bulunmaktadır. Çocuğun dikkat ve dürtülerini kontrol etme becerisi, bilişsel gelişim tarafından desteklenmektedir. Çocuğun duygu ve dürtülerini kontrol etme becerisine destek olan ise sosyal ve duygusal gelişimdir. İlkokula uyum sürecinde dikkat ve dürtülerini kontrol altına alabilen çocuklar okula daha kolay adapte olabilmekte ve okulun kurallarına daha kolay uyum sağlayabilmektedir. Bireyin eğitim hayatı sürecinde geçirdiği her dönemin birbirini etkilemesi nedeniyle ilkokulda uyum sürecini olumlu bir şekilde atlatan çocuklar bir sonraki eğitim kademelerinde karşılaşacakları sorunların üstesinden daha kolay gelebileceklerdir (Tekin ve Koçyiğit, 2020).

Çocukların en yakın çevresini oluşturan anne ve babalara öz-düzenleme becerisinin gelişiminde son derece önemli görevler düşmektedir. Bu görevlerin en başında gelen ise anne ve babanın çocuğuna öz-düzenleme becerilerini destekleyecek ve bu becerilerin gelişimini sağlayacak ortamlar oluşturmalarıdır. Bir diğer önemli nokta ise anne ve babaların çocuklarını yetiştirirken öz-düzenleme becerilerini destekleyecek tutuma sahip olmalarıdır (Öztabak ve Özyürek, 2018). Çocukların sergilediği davranışlarda kendisine amaçlar belirlemesi ve davranışlarını belirli kurallar çerçevesinde gözden geçirmesi çocuğun öz-düzenleme becerisinin gelişim göstermesine yardımcı olabilmektedir (Uykan ve Akkaynak, 2019).

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmayla çeşitli açılardan benzerliği bulunan yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilmiş çalışmalara yer verilmiştir.

2.4.1. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar:

Sak ve diğerleri (2015) tarafından annelerin çocuk yetiştirme tutumları incelenmiştir. Çalışmada 258 anne ve babaya Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) uygulanmış, daha sonra 20 anne ve baba ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda, anne ve babaların cinsiyetlerine, yaşadıkları bölgeye, öğrenim durumlarına, yaşlarına, evlendikleri yaşa ve sahip oldukları çocuk sayısına göre ebeveynlik tutumları arasında anlamlı farklar bulunmuştur.

Özyürek (2015) tarafından okul öncesi çocuğa sahip annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuklarının sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada 135 çocuk ve anneye Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED) öğretmen ve anne-baba formları ve Aile Tutum Envanteri uygulanmıştır. Çalışma sonucunda; çocukların sosyal beceri düzeyi konusunda öğretmen ve anne görüşlerinin farklılık gösterdiği, anne tutumlarının öğrenim düzeyi ve çalışma durumundan etkilendiği bulunmuştur. Annenin demokratik tutumunun çocukların sosyal beceri düzeyi üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Yılmaz Bolat (2016) tarafından beş-altı yaş grubu çocuğa sahip annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını bazı demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmada anasınıfına devam eden 66 çocuğun annesine “Kişisel Bilgi Formu” ve “Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri (PAAT)” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, annelerin çocuk yetiştirmeye ilişkin olarak eğitim durumu açısından, eğitim düzeyi yüksek olanlar lehine anlamlı farklılık elde edilmiştir. Ayrıca annelerin sahip olduğu çocuk sayısı ile PAAT puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Kıvanç (2020) tarafından 24-36 aylık çocuğa sahip annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk yetiştirmedeki öz yeterlilik algılarının motor gelişim üzerinde bir etkisinin olup olmadığı bazı demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmada 200 çocuk ve onların annesine “Demografik Bilgi Formu” ve “Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik İndeksi (1-3 Yaş Grubu Ölçütü) uygulanmıştır. Ayrıca çocuklar için araştırmacı tarafından “Gazi Erken Çocukluk Aracı (GEÇDA)” uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda,

annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve öz yeterlilik algıları ile çocuğun psikomotor gelişimi arasında ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda, tutum, öz yeterlilik ve psikomotor gelişim ile çocuğun cinsiyeti, yaşı, doğum sırası ile anne ve babanın yaşı, çalışma durumu, eğitim seviyesi, sosyoekonomik düzeyi, ailede yaşayan başka bireylerin varlığı ve ailedeki çocuk sayısı arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

2.4.2. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar: Kordi ve Baharudin (2010) tarafından ebeveynlik tutumu ve tarzının çocukların okul başarısına katkısı incelenmiştir. Çalışmada, çocukların okul başarısı ile ebeveynlik tutumu ve tarzı arasında güçlü bir ilişki olduğu rapor edilmiştir. Derlemeden elde edilen bulgular, otoriter ebeveynlik tarzlarının çocukların okul başarısında daha yüksek seviyelerle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur, ancak bulgular kültürler ve toplumlar arasında tutarsız kalmaktadır.

Jambunathan ve diğerleri (2000) tarafından farklı sosyokültürel yapıdaki annelerin ebeveynlik tutumları incelenmiştir. Çalışmada 182 anneye “Ergen-Yetişkin Ebeveynlik Envanteri” uygulanmıştır. Araştırma beş kültürel grubun ebeveynlik tutumlarında farklılık gösterdiğini göstermiştir. Bazı anne gruplarının çocukları üzerinde daha katı ve kontrollü oldukları görülmüştür.

Tocu (2014) tarafından ebeveynlerin çocuk yetiştirme ve eğitime yönelik inanç ve tutumları ve aynı zamanda bu inanç ve tutumların gelişimini etkileyen faktörler incelenmiştir. Çalışmaya yaşları 23 ile 50 arasında değişen 522 ebeveyn katılmıştır. Çalışmanın sonucunda ebeveynlerin cinsiyetine, çalışma düzeyine ve çocuklarının cinsiyetine göre ebeveyn tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

2.4.3. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar:

Kurt ve Aslan (2020) tarafından 2-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ebeveyn öz-yeterliliği, psikolojik sağlamlığı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişki durumunu incelenmiştir. Çalışmada 297 “Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği-Anne Formu”, “Psikolojik Sağlamlık Ölçeği” ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin psikolojik sağlamlıkları ve annelik öz-yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca annelerin annelik öz-yeterliliklerinin eğitim seviyesi ve gelir düzeyine göre; psikolojik sağlamlıklarının eğitim seviyesi, gelir ve çocuk sayısına göre;

ebeveyn tutumlarının ise eğitim seviyesi ve gelir düzeyine göre anlamlı değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Uyanık Balat ve Yılmaz (2014) tarafından okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile ebeveynlik öz yeterlilik algılarının karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışmada 94 çocuğun annesine “Kişisel Bilgi Formu”, “Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği – Okul Öncesi Formu” ve “Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği – PARI” uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre “Aşırı Koruyucu Tutum” ve “Baskıcı ve Disipliner Tutum” alt boyutlarından elde edilen değerlerin, Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği’nin “Anneliğe Özgü Strateji” alt boyutundan elde edilen değerlerin anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır.

Demirdöven ve Özyürek (2022) tarafından okul öncesi çocuğa sahip annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile öz yeterlilik algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada 236 anneye “Kişisel Bilgi Formu”, “Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği (YBEÖYÖ)” ve “Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) A Formu” uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda ebeveyn öz yeterliliği ile Demokratik Tutum arasında pozitif bir ilişki, ebeveyn öz yeterliliği ile Otoriter Tutum arasında negatif bir ilişki bulunmuştur.

Yurtsever Kılıçgün (2017) tarafından okul öncesi eğitime devam eden 36-66 aylık çocukların annelerinin öz yeterlilik durumları; annelik rolleri ve bazı demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Çalışmaya katılan 546 anneye “Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçeği” ve “Geleneksel Annelik Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öz yeterlilik puanları ile annelik rolleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Annelerin öz yeterlilik puanları yükseldikçe annelik rollerinin geleneksellikten uzaklaştığı görülmüştür. Demografik özelliklerden ailedeki çocuk sayısına, çocuğun cinsiyetine, ailenin aylık gelirine ve çocuğun doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çocuğun yetiştirilmesinde aktif olan kişiye, aile yapısına ve çocuğun yaşına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

2.4.4. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar: Bloomfield ve Kendall (2012) tarafından ebeveynlik programına katıldıktan sonra ebeveynlik öz yeterliğindeki değişikliklerin ebeveynlik stresi ve çocuk davranışındaki değişikliklerle ilişkili olup olmadığı incelenmiştir. Çalışmaya 10 yaşından küçük çocuğu olan 63 ebeveyn katılmıştır. Araştırmada ebeveynlik öz yeterliliği ile ebeveynlik stresi arasında bir

ilişki olduğunu görülmüştür. Yeterlilik seviyesi düşük olan ebeveynler yüksek düzeyde stres yaşıırken, yeterlilik seviyesi yüksek olan ebeveynler daha az stres yaşamaktadır.

Kong ve Yasmin (2022) tarafından yapılan çalışmada ebeveyn öz yeterliliğinin erken çocukluk üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmada kullanılan veriler okul çağındaki çocukların ebeveynlerinden 3 ay boyunca toplanmıştır. Sonuçlara bakıldığında ebeveyn öz yeterliliği ile çocukların öğrenme çıktıları arasında bir ilişki olduğu kanıtlanmıştır.

Peacock Chambers ve diğerleri (2017) tarafından yapılan çalışmada ebeveyn öz yeterliliği ile evde öğrenme ortamlarının ilişkisi çeşitli demografik özellikler aracılığıyla incelenmiştir. Çalışmada 144 katılımcı yer almıştır. Sonuçlara göre yüksek ebeveyn öz yeterliliğine sahip ebeveynlerin çocuklarının evde öğrenme ortamlarının da olumlu yönde etkilendiği görülmüştür.

2.4.5. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeyleri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar: Tozduman Yaralı ve Güngör Aytar (2017) tarafından öz-düzenleme becerisi gelişmemiş çocukların davranış problemlerini incelenmiştir. Araştırmanın nicel boyutuna 64 çocuk katılmış olup, nitel boyutuna ait veriler öz-düzenleme becerisi gelişmemiş sekiz çocuktan elde edilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda okul öncesi öz-düzenleme becerileri ölçeği kullanılmış olup, nitel boyutunda görüşme tekniği ve “var olmayan bir hayvan çiz” testi kullanılmıştır. Araştırmada, öz-düzenleme becerileri gelişmemiş çocukların daha çok, kurallara uymama ve grup dinamiğini bozma kategorisine ait davranışlarda problem yaşadıkları sonucu elde edilmiştir. Çocukların çizdikleri var olmayan bir hayvan resminde ise sekiz çocuktan yedi çocuğun saldırganlık içeren çizim ya da anlatımlara yer verdikleri belirlenmiştir.

Gözüm (2020) tarafından dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol becerileri arasındaki ilişki ve çalışma belleği ile engelleyici kontrol arasında dikkatin aracı rolü incelenmiştir. Araştırma, Kars ilinde kamu anaokuluna ve anasınıfına devam eden 60-72 aylık 200 çocuğun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada İvrendi ve Erol (2018) tarafından geliştirilen 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda çalışma belleği, dikkat ve engelleyici kontrol becerilerinin doğrudan ve olumlu yönde etkilemektedir. Dikkat, engelleyici kontrolü doğrudan ve olumlu yönde etkilemektedir.

İşıksolu Aysel (2020) tarafından yapılan çalışmada 60- 72 aylık çocukların öz-düzenleme becerileri, sosyal yetkinlik davranışları ve problem çözme becerilerinin ilişkisini

incelenmiştir. Çalışmada 329 çocuk yer almaktadır. Çalışmada annelere “Kişisel Bilgi Formu”, “Öz-düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)”, “Sosyal Yetkinlik Davranış Değerlendirme Ölçeği (SYDD)” ve “Problem Çözme Becerisi Ölçeği (PÇBÖ)” uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre çocukların öz-düzenleme ve sosyal yetkinlik becerileri ile öz-düzenleme ve problem çözme becerileri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tuzcuoğlu ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitim alan çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmiştir. Çalışmada 167 çocuk ve ebeveynleri yer almıştır. Katılımcılara “Kişisel Bilgi Formu”, “Öz-Düzenleme Ölçeği” ve “Oyun Tercihi Gözlem Formu” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda çocukların Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği’nin bazı alt boyutlarında oyun türü ve oyun tercihi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Eren (2022) tarafından yapılan çalışmada anne ve baba tarafından çocuğa gösterilen ilginin 48-66 ay çocukların öz düzenleme becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmaya 40 çocuk ve çocukların anne ve babası olmak üzere toplam 120 kişi katılmıştır. Katılımcılara “Genel Bilgi Formu”, “Çocuğa Yönelik Anne Baba İlgisi Ölçeği” ve “Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği (OÖDÖ)” uygulanmıştır. Sonuçlara bakıldığında anne ve baba ilgisinin 48-66 ay çocukların öz düzenleme becerisi üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Anne ve baba ilgisindeki artış çocukların öz düzenleme becerisini olumlu yönde etkilemiştir.

2.4.6. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeyleri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar: Montroy ve diğerleri (2016) tarafından 3-7 yaş aralığındaki çocukların davranışsal öz-düzenlemelerinin gelişimi araştırılmıştır. Çalışmada 1.386 çocuğun öz-düzenleme becerileri anaokulundan birinci sınıfa kadar değerlendirilmiştir. Sonuçlar, çocukların büyük bir çoğunluğunun erken çocukluk döneminde hızla öz-düzenleme becerisi geliştirdiğini göstermiştir. Bulgular, öz-düzenlemenin nasıl ortaya çıktığına dair erken gelişimsel farklılıkları vurgulayarak, çocuklar arasında bireyselleştirilmiş destek sunmanın önemini ortaya koymuştur.

Becker (2014) tarafından okul öncesinde aktif oyunun öz düzenleme ve akademik başarı ile ilişkisi incelenmiştir. Çalışmaya 51 çocuk katılmıştır. Sonuçlara göre aktif oyunun yüksek öz düzenleme becerisi ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bu sonucun aynı zamanda erken okuma yazma ve matematik becerilerinden alınan yüksek puanlarla da ilişkili olduğu bulunmuştur.

LeCuyer ve diğerkleri (2011) tarafından yapılan çalışmada anne tutumları ve çocuklara sınır koyma stratejilerinin, çocukların öz-düzenleme becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmaya 151 Afrikalı-Amerikalı ve 108 Avrupalı-Amerikalı anne ve onların 3 yaşındaki çocukları katılmıştır. Sonuçlara göre annenin otoriter tutuma sahip olması ve çocuklara sınır koyma davranışının çocukların öz düzenleme becerilerini etkilediğini ortaya koymuştur.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına ve verilerin toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk yetiştirme yeterlilikleri arasındaki ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisini belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmiş zamanda var olan veya günümüzde varlığını sürdüren bir durumu olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlamaktadır. Genel tarama modellerinin içerisinde yer alan ilişkisel tarama modeli; iki veya daha fazla sayıdaki değişken arasında, birlikte değişimin var olup olmadığını ve/veya bu değişimin derecesini belirlemeyi hedefleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2015). Araştırmada; annenin yaşı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, çocuğun cinsiyeti ve çocuğun yaşı değişkenlerine göre çocuk yetiştirme tutumları, çocuk eğitimi yeterlilikleri ve çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri farklılık gösterip göstermediği araştırılırken ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Samsun il merkezi ve ilçelerinde okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş aralığında çocuğu olan anneler ve çocuklarıdır. Örneklemi ise, 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde Samsun il merkezi ve ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş aralığındaki 124 kız ve 107 erkek çocuğu ve onların annesi olmak üzere toplam 231 çocuk ve 231 anneden oluşmaktadır. G*Power 3.1.9.4. programı ile yapılan önsel (priori) güç analizine göre .50 etki büyüklüğü, .05 tip I hata düzeyi ve .95 güç oranı ile t testi yapmak için olması gereken örneklem sayısı 176, varyans analizi için 90, korelasyon analizi için ise 180'e denk gelmektedir. Bu çalışmanın örneklem büyüklüğünün 231 olduğu düşünülürse, örneklem sayısının yeterli olduğu kabul edilmektedir. Araştırmanın örnekleme, seçkisiz örneklem yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Her bir örneklem seçimine eşit seçilme imkanı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı basit seçkisiz örnekleme yöntemi, temsil edici bir örneklemin seçiminde geçerli ve en doğru yoldur (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013). Araştırma grubuna dahil edilen çocuklar ve annelerine ait demografik bilgilere Tablo 1 ve Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 1*Çalışma grubunda yer alan çocukların demografik bilgileri*

Değişkenler	Gruplar	F	%
Cinsiyet	Kız	124	53,7
	Erkek	107	46,3
Yaş	4 yaş	62	26,8
	5 yaş	128	55,4
	6 yaş	41	17,7

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya dâhil edilen 4-6 yaş aralığındaki çocukların 124’ünü (%53,7) kız çocukları oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil edilen 4-6 yaş aralığındaki çocukların 107’sini (%46,3) ise erkek çocuğu oldukları görülmektedir. Bu çocukların 62 (%26,8) tanesi 4 yaş, 128 (%55,4) tanesi 5 yaş, 41 (%17,7) tanesi 6 yaşında yer almaktadır.

Tablo 2*Çalışma grubunda yer alan annelerin demografik bilgileri*

Değişkenler	Gruplar	F	%
Yaş	21-25 yaş	9	3,9
	26-30 yaş	57	24,7
	31-35 yaş	76	32,9
	36-40 yaş	55	23,8
	41-45 yaş	29	12,6
	46 yaş ve üzeri	5	2,2
Meslek	Ev Hanımı	144	62,3
	Memur	30	13,0
	İşçi	18	7,8
	Serbest Meslek	10	4,3
	Diğer	29	12,6
Eğitim Durumu	İlkokul mezunu	16	6,9
	Ortaokul mezunu	35	15,2
	Lise mezunu	78	33,8
	Üniversite mezunu	102	44,2

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya dâhil edilen annelerin 9’u (%3,9) 21-25 yaş, 57’si (%24,7) 26-30 yaş, 76’sı (%32,9) 31-35 yaş, 55’i (%23,8) 36-40 yaş, 29’u (%12,6) 41-45 yaş ve 5’i (%2,2) 46 yaş ve üstü yaş aralığında yer almaktadır. Annelerin 144’ü (%62,3) ev hanımı, 30’u (%13,0) memur, 18’i (%7,8) işçi, 10’u (%4,3) serbest meslek ve 29’u (%12,6)

diğer meslek grubunda yer almaktadır. Annelerin 16'sı (%6,9) ilkokul mezunu, 35'i (%15,2) ortaokul mezunu, 78'i (%33,8) lise mezunu ve 102'si (%44,2) üniversite mezunudur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını ölçmek amacıyla Kılınç ve Aral (2016) tarafından geliştirilmiş olan “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği”, annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerini ölçmek amacıyla Yeşil, Aslanderen ve Sahan (2018) tarafından geliştirilmiş olan “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği”, 4-6 yaş çocukların öz-düzenleme becerilerinin gelişim düzeyini belirlemek amacıyla Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilmiş olan “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)”, çocukların ve annelerin demografik özelliklerini saptamak için de araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada çocukların ve annelerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, annenin yaşı, annenin eğitim durumu ve annenin mesleği değişkenleri yer almaktadır.

3. 3. 2. Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği

Kılınç ve Aral (2016) tarafından geliştirilen Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği 25 madde ve “Demokratik Tutum”, “Koruyucu Tutum”, “Otoriter Tutum” ve “Aşırı Hoşgörülü Tutum” olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Demokratik tutum alt boyutunda 6 madde (12, 16, 19, 20, 22, 25) yer almakta ve bu maddelerden alınan yüksek puanlar ebeveynlerin demokratik tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Koruyucu tutum alt boyutunda 7 madde (1, 3, 8, 10, 13, 17, 21) yer almakta ve bu maddelerden alınan yüksek puanlar ebeveynlerin koruyucu tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Otoriter tutum alt boyutunda 6 madde (2, 4, 6, 11, 15, 23) yer almakta ve bu maddelerden alınan yüksek puanlar ebeveynlerin otoriter tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Aşırı hoşgörülü tutum alt boyutunda 6 madde (5, 7, 9, 14, 18, 24) yer almakta ve bu maddelerden alınan yüksek puanlar ebeveynlerin aşırı hoşgörülü tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek “Her Zaman”, “Sık Sık”, “Bazen” ve “Hiçbir Zaman” seçeneklerinin yer aldığı dörtlü dereceleme ölçeği şeklinde düzenlenmiştir.

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeğinin geçerlik düzeyi, yapı geçerliği ve kapsam geçerliği Kılınç ve Aral (2016) tarafından saptanmıştır. Yapı geçerliği için faktör analizi, kapsam geçerliği için madde toplam korelasyonu yöntemi kullanılmıştır. Maddelerin ayırdedicilik güçleri ise, alt ve üst % 27'yi oluşturan grupların ortalamaları karşılaştırılarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri .30 ile .76 arasında değişmektedir. Ölçeğin kapsam geçerliğinin saptanmasında ise madde toplam korelasyon katsayılarına bakılmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları ise .20 ile .61 arasında değişmektedir (Kılınç ve Aral, 2016).

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeğinin güvenirliği ise iç tutarlılık katsayısı ve kararlılık düzeyi saptanarak test edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .71-.74 arasında değişmektedir. Ölçeğin kararlılık düzeyi test-tekrar test yöntemi ile hesaplanmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanların karşılaştırılması sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı .94-.98 arasında değişmektedir (Kılınç ve Aral, 2016). Bu çalışmada ölçeğin güvenirlik katsayısı .94 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)

Yeşil, Aslander ve Sahan (2018) tarafından geliştirilen Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği 37 madde ve “Sorumluluk Kazandırma”, “İletişim-Etkileşim”, “Çocuğu Tanıma”, “Çocuğu Geliştirme” ve “Çocuğu Yönlendirme” olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Sorumluluk kazandırma alt boyutunda 11 madde (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) yer almaktadır. İletişim-Etkileşim alt boyutunda 11 madde (12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22) yer almaktadır. Çocuğu tanıma alt boyutunda 8 madde (23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30) yer almaktadır. Çocuğu geliştirme alt boyutunda 4 madde (31, 32, 33, 34) yer almaktadır. Çocuğu yönlendirme alt boyutunda 3 madde (35, 36, 37) yer almaktadır. Ölçek “Hiçbir Zaman”, “Nadiren”, “Bazen”, “Çoğu Zaman” ve “Her Zaman” seçeneklerinin yer aldığı beşli dereceleme ölçeği şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekten alınan ham puanlar en düşük 20 ve en yüksek 100 puan olacak şekilde standart puana dönüştürülebilmektir. Standart puan üzerinden yapılan hesaplamalar doğrultusunda “20-35 puan” annelerin çocuk eğitimi konusunda “çok yetersiz” olduğunu, “36-51 puan” annelerin çocuk eğitimi konusunda “yetersiz” olduğunu, “52-67 puan” annelerin çocuk eğitimi konusunda “kısmen yeterli” olduğunu, “68-83 puan” annelerin çocuk eğitimi konusunda “yeterli” olduğunu ve “84-100 puan” annelerin çocuk eğitimi konusunda “çok yeterli” olduğunu göstermektedir.

Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeğinin geçerlik düzeyi, yapı geçerliği ve kapsam geçerliği Yeşil, Aslanderen ve Sahan (2018) tarafından saptanmıştır. Yapı geçerliği için faktör analizi, kapsam geçerliği için madde toplam korelasyonu yöntemi kullanılmıştır. Maddelerin ayırdedicilik güçleri ise, alt ve üst %27'yi oluşturan grupların ortalamaları karşılaştırılarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri .38 ile .79 arasında değişmektedir. Ölçeğe aynı zamanda ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri .32 ile .75 arasında değişmektedir (Yeşil, Aslanderen ve Sahan, 2018). Ölçeğin kapsam geçerliğinin saptanmasında ise madde toplam korelasyon katsayılarına bakılmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları ise .27 ile .78 arasında değişmektedir (Yeşil, Aslanderen ve Sahan, 2018).

Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeğinin güvenirliği ise iç tutarlılık katsayısı ve kararlılık düzeyi saptanarak test edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kararlılık düzeyi test-tekrar test yöntemi ile hesaplanmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanların karşılaştırılması sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı .68 olarak bulunmuştur (Yeşil, Aslanderen ve Sahan, 2018). Bu çalışmada güvenirlik katsayısı .60 olarak bulunmuştur.

3.3. 4. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)

Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu) 20 madde ve “Dikkat”, “Çalışma Belleği”, “Engelleyici Kontrol-Duygu” ve “Engelleyici Kontrol-Davranış” olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Dikkat alt boyutunda 6 madde (1, 2, 3, 4, 5, 6) yer almaktadır. Çalışma belleği alt boyutunda 5 madde (7, 8, 9, 10, 11) yer almaktadır. Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyutunda 5 madde (12, 13, 14, 15, 16) yer almaktadır. Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutunda 4 madde (17, 18, 19, 20) yer almaktadır. Ölçek “Hiçbir Zaman”, “Nadiren”, “Bazen”, “Çoğunlukla” ve “Her Zaman” seçeneklerinin yer aldığı beşli dereceleme ölçeği şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekten alınan yüksek puanlar çocukların öz-düzenleme becerisinin gelişmiş olduğunu göstermektedir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin geçerlik düzeyi, yapı geçerliği ve kapsam geçerliği Erol ve İvrendi (2018) tarafından saptanmıştır. Yapı geçerliği için faktör analizi, kapsam geçerliği için madde toplam korelasyonu yöntemi

kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri .51 ile .85 arasında değişmektedir. Ölçeğin kapsam geçerliğinin saptanmasında ise madde toplam korelasyon katsayılarına bakılmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları ise .36 ile .70 arasında değişmektedir (Erol ve İvrendi, 2018).

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin güvenirliği ise iç tutarlılık katsayısı ve kararlılık düzeyi saptanarak test edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kararlılık düzeyi test-tekrar test yöntemi ile hesaplanmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanların karşılaştırılması sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı .77 olarak bulunmuştur (Erol ve İvrendi, 2018). Bu çalışmada güvenirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma kapsamında öncelikle; “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği”, “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)” ölçeklerinin çalışmada kullanılması için ölçeğin geliştiricilerinden gerekli izinler alınmıştır (Ek 5). Tüm resmi izinler alındıktan sonra verileri toplamak için okullara gidilmiş ve öncelikli olarak okul müdürleri daha sonra öğretmenler araştırma hakkında bilgilendirilmiştir. Öğretmenler aracılığı ile araştırmanın çalışma grubunu oluşturan gönüllü annelere ulaşılarak, anneler tarafından ölçek maddeleri cevaplandırılmıştır. “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği ve Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)” annelerin kendilerini değerlendirmelerini sağlayan sorular içermekte olup, anneler tarafından kendilerine uygun olan cevaplar işaretlenerek doldurulmuştur. “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)” ise annelerin çocuklarını değerlendirmelerini sağlayan sorulardan oluşmakta olup, anneler tarafından çocuklarını en iyi ifade eden cevabın işaretlenmesi biçiminde doldurulmuştur. Araştırmaya, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmekte olan 4-6 yaş aralığındaki 124 kız ve 107 erkek çocuğuna sahip toplam 231 anne ve 231 çocuk katılım sağlamıştır. Online veri toplama yönteminin tercih edildiği bu çalışmada, ölçek maddelerinin Google Formlara yüklenmesiyle veriler toplanmış ve araştırmaya katılan tüm annelerin verileri çalışmaya dahil edilmiştir.

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi, SPSS 26,0 [Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı] kullanılarak bilgisayar ortamında sonuçlandırılmıştır. Analizlere başlamadan önce, verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığının saptanması amacıyla

ölçeklerin alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Ölçeklerin alt boyutundan elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 3

Ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerleri

Ölçekler	Alt Boyutlar	N	Çarpıklık	Basıklık
Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği	Otoriter	231	,668	,889
	Koruyucu	231	,406	,324
	Demokratik	231	-,674	,126
	Aşırı Hoşgörülü	231	,299	,258
Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)	Sorumluluk Kazandırma	231	-,188	,019
	İletişim-Etkileşim	231	-,355	-,276
	Çocuğu Tanıma	231	-,637	-,245
	Çocuğu Geliştirme	231	-,256	-,730
	Çocuğu Yönlendirme	231	-,300	-,556
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)	Dikkat	231	-,460	,027
	Çalışma Belleği	231	-,643	-,211
	Engelleyici Kontrol-Duygu	231	-,410	-,118
	Engelleyici Kontrol-Davranış	231	-,127	-,443
	Genel Öz-Düzenleme	231	-,259	-,200

Literatür incelendiğinde; çarpıklık ve basıklık katsayıları -1 ve +1 arasında yer alıyorsa normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013). Tablo 4 incelendiğinde ölçeklerin alt boyutlarının tamamının çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 arasında yer aldığı görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerine göre de ölçeklerin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle ölçeklerin analizinde normal dağılımlar için kullanılan, parametrik analizler kullanılmıştır. Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterliliklerinin annenin yaşı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği ve çocuğun yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla ANOVA testi yapılmıştır. Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun cinsiyeti değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla t-Testi yapılmıştır. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin yaşı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği ve çocuğun yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla ANOVA testi yapılmıştır. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin çocuğun cinsiyeti değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla t-Testi yapılmıştır.

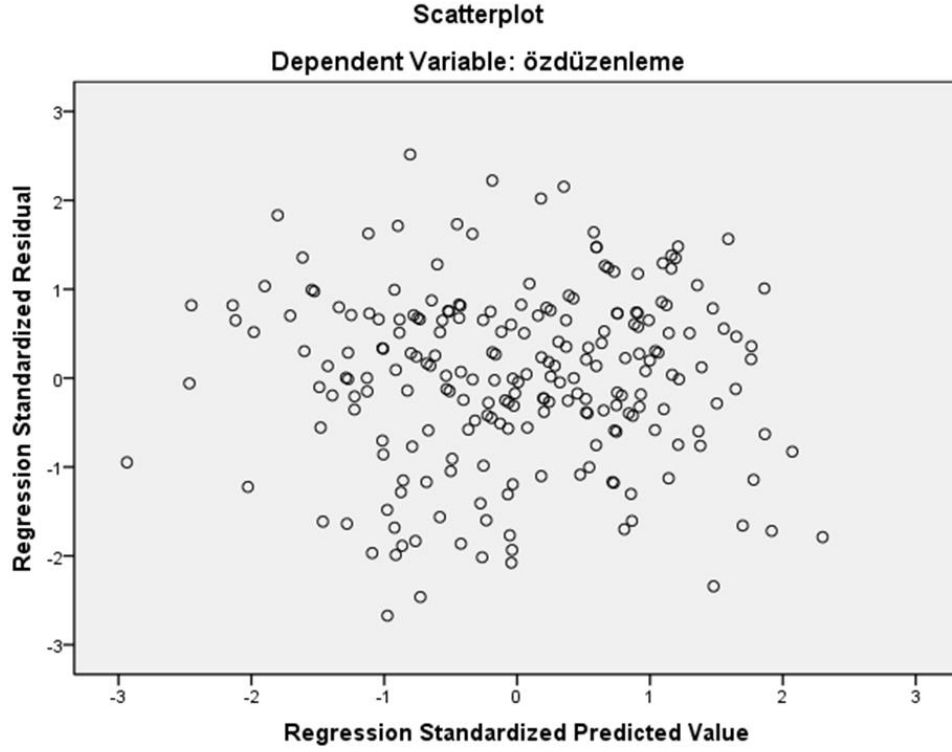
Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerini yordamaya yönelik analizler için ise çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizinin doğru sonuçlar verebilmesi için bazı şartlar bulunmaktadır. Bunlar:

a) Değişkenler normal dağılım sergilemelidir. Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği alt boyutlarının çarpıklık değerleri $-,674$ ile $,668$; basıklık değerleri $,126$ ile $,889$ arasında değişmektedir. Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu) alt boyutlarının çarpıklık değerleri $-,637$ ile $-,188$; basıklık değerleri $-,730$ ile $,019$ arasında değişmektedir. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu) çarpıklık değeri $-,259$, basıklık değeri $-,200$; alt boyutlarının çarpıklık değerleri $-,643$ ile $-,127$; basıklık değerleri $-,443$ ile $,027$ arasında değişmektedir.

b) Yordayıcı değişkenlerin yordanan değişkenle arasındaki ilişki doğrusal olmalıdır. Öz-düzenleme ölçeği ile çocuk yetiştirme tutumları Ölçeği alt boyutları ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği alt boyutları arasında ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Moment Çarpım Korelasyon analizi sonuçlarına göre öz-düzenleme becerisinin; çocuk yetiştirme tutumları ölçeği alt boyutlarından demokratik tutum ile pozitif yönlü, düşük düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=,382$, $p<0.5$), otoriter tutum ile arasında negatif yönlü, düşük düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=-,319$, $p<0.5$), aşırı hoşgörölü tutum arasında negatif yönlü, düşük düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=-,221$, $p<0.5$); çocuk eğitimi yeterliliği alt boyutlarından sorumluluk kazandırma ile arasında pozitif yönlü, orta düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=-,553$, $p<0.5$); iletişim-etkilieşim arasında pozitif yönlü, orta düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=,552$, $p<0.5$), çocuğu tanıma arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=,466$, $p<0.5$), çocuğu geliştirme arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=,470$, $p<0.5$); çocuğu yönlendirme ile duyarsızlaşma arasında pozitif yönlü orta düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=,470$, $p<0.5$); işbirlikçi öğretmen davranışı ile duygusal tükenme arasında negatif yönlü, orta düzeyde, anlamlı bir ilişki ($r=,519$, $p<0.5$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

c) Yordanan değişkenler birbirinden bağımsız olmalı, yordayıcı değişkenlerin kendi aralarında yüksek ilişki bulunmamalıdır. Çocuk yetiştirme tutumları Ölçeği alt boyutları arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon değerleri $r=-,319$ ile $r=,373$ arasında değişmektedir. Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği alt boyutları arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon değerleri ise $r=,387$ ile $r=,613$ arasında değişmektedir. Bu değerler $,70$ altında olduğu için yüksek ilişki olmadığı kabul edilmiştir.

d) Yordama işleminde, tahmin edilen değerlerle gözlenen değerler arasındaki farklar (Tahmin hataları) normal dağılım sergilemelidir. Bunun için standartlaştırılmış değerler ilse standartlaştırılmış uç değerlerin saçılma diyagramı çizdirilmiştir. Diyagramda değerlerin saçıldığı, hatanın normal dağılım sergilediği ve artık değerlerin varyanslarının sabit kabul edilebildiği görülmüştür (Leech ve diğerleri, 2005; Field, 2005).

IV. BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubundan elde edilen verilerin analizleri yapılmış ve bu analizlerin bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Bulgular

Annelerin çocuk yetiştirme tutumları “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği” kullanılarak belirlenmiştir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılan ölçeğe ilişkin betimsel istatistik analizi yapılmıştır. Betimsel istatistik analizi ile ölçeğin Demokratik Tutum, Koruyucu Tutum, Otoriter Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarının ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri incelenmiştir.

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek için kullanılan Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği’nden elde edilen bulgulara ait betimsel istatistik sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin betimsel istatistik sonuçları

ÇYTÖ Alt Boyutlar	N	$\bar{x}$	ss	Min	Maks
Otoriter Tutum	231	9,76	2,15	6,00	17,00
Koruyucu Tutum	231	13,16	2,86	7,00	23,00
Demokratik Tutum	231	19,12	2,89	8,00	24,00
Aşırı Hoşgörülü Tutum	231	10,04	2,13	6,00	18,00

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği alt boyutlarının betimsel istatistik analizi yapılmıştır. Annelerin çocuk yetiştirme tutum ölçeğinin Otoriter Tutum alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 9,76 olduğu, Koruyucu Tutum alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 13,16 olduğu, Demokratik Tutum alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 19,12 olduğu, Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutundan aldıkları ortalama puanın ise 10,04 olduğu görülmektedir. Otoriter Tutum alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 6 en yüksek puanın ise 24 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Koruyucu Tutum alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 7 en yüksek puanın ise 28 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Koruyucu Tutum alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Demokratik Tutum alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 6 en

yüksek puanın ise 24 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Demokratik Tutum alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 6 en yüksek puanın ise 24 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk yetiştirme tutumlarının annenin yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgular Tablo 5 ve Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 5

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇYTÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Otoriter Tutum	21-25 yaş	9	11,00
	26-30 yaş	57	10,03
	31-35 yaş	76	9,65
	36-40 yaş	55	9,80
	41-45 yaş	29	9,10
	46 yaş ve üzeri	5	9,60
Koruyucu Tutum	21-25 yaş	9	15,00
	26-30 yaş	57	13,33
	31-35 yaş	76	13,13
	36-40 yaş	55	12,83
	41-45 yaş	29	13,24
	46 yaş ve üzeri	5	11,40
Demokratik Tutum	21-25 yaş	9	21,00
	26-30 yaş	57	19,14
	31-35 yaş	76	19,10
	36-40 yaş	55	19,00
	41-45 yaş	29	18,89
	46 yaş ve üzeri	5	18,60
Aşırı Hoşgörülü Tutum	21-25 yaş	9	12,33
	26-30 yaş	57	9,80
	31-35 yaş	76	10,03
	36-40 yaş	55	9,87
	41-45 yaş	29	10,24
	46 yaş ve üzeri	5	9,40

Tablo 5’de annelerin çocuk yetiştirme tutumların Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarının annelerin yaşları değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum alt boyut ortalamaları 21-25 yaş grubunda 11; 26-30 yaş grubunda 10,03; 31-35 yaş grubunda

9,65; 36-40 yaş grubunda 9,80; 41-45 yaş grubunda 9,10; 46 yaş ve üzeri grupta ise 9,60 olarak bulunmuştur. Koruyucu Tutum alt boyut ortalamaları 21-25 yaş grubunda 15; 26-30 yaş grubunda 13,33; 31-35 yaş grubunda 13,13; 36-40 yaş grubunda 12,83; 41-45 yaş grubunda 13,24; 46 yaş ve üzeri grupta ise 11,40 olarak bulunmuştur. Demokratik Tutum alt boyut ortalamaları 21-25 yaş grubunda 21; 26-30 yaş grubunda 19,14; 31-35 yaş grubunda 19,10; 36-40 yaş grubunda 19; 41-45 yaş grubunda 18,89; 46 yaş ve üzeri grupta ise 18,60 olarak bulunmuştur. Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut ortalamaları ise 21-25 yaş grubunda 12,3; 26-30 yaş grubunda 9,80; 31-35 yaş grubunda 10,03; 36-40 yaş grubunda 9,87; 41-45 yaş grubunda 10,24; 46 yaş ve üzeri grupta ise 9,40 olarak bulunmuştur.

Tablo 6

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Otoriter Tutum	Gruplararası	31,652	6,330	5	1,378	,234
	Grupiçi	1033,725	4,594			
	Toplam	1065,377				
Koruyucu Tutum	Gruplararası	53,685	10,737	5	1,318	,257
	Grupiçi	1833,388				
	Toplam	1887,074	8,148			
Demokratik Tutum	Gruplararası	35,435	7,087	5	,842	,521
	Grupiçi	1893,925	8,417			
	Toplam	1929,359				
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Gruplararası	55,189	11,038	5	2,513	,031
	Grupiçi	988,378	4,393			
	Toplam	1043,567				

* $p < .05$

Tablo 6’da annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarda annenin yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının annelerin yaşları değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, annelerin yaşının Otoriter, Demokratik ve Koruyucu Tutum ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Aşırı Hoşgörülü Tutum ($p < .05$) alt boyutunda annelerin çocuk yetiştirme tutumlarında yaş değişkenine bağlı

anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7

Annenin yaşı değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları

Annenin Yaşı	Annenin Yaşı	Ortalama Farkı	SH	p
21-25 yaş	26-30 yaş	2,52*	,751	,012*
	31-35 yaş	2,29*	,738	,026*
	36-40 yaş	2,46*	,753	,016*
	41-45 yaş	2,09	,799	,098
	46 yaş ve üstü	2,93	1,16	,126

* $p < .05$

Tablo 7’de farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p < .005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; 21-25 yaş aralığındaki annelerin çocuk yetiştirme tutumları Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının 26-30 yaş, 31-35 yaş ve 36-40 yaş aralığındaki annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk yetiştirme tutumlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 8 ve Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 8

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇYTÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Otoriter Tutum	İlkokul Mezunu	16	10,31
	Ortaokul Mezunu	35	10,48
	Lise Mezunu	78	9,52
	Üniversite Mezunu	102	9,61
Koruyucu Tutum	İlkokul Mezunu	16	14,00
	Ortaokul Mezunu	35	13,82
	Lise Mezunu	78	12,87
	Üniversite Mezunu	102	13,01
Demokratik Tutum	İlkokul Mezunu	16	17,18
	Ortaokul Mezunu	35	18,88
	Lise Mezunu	78	18,89
	Üniversite Mezunu	102	19,68
Aşırı Hoşgörülü Tutum	İlkokul Mezunu	16	11,00
	Ortaokul Mezunu	35	11,00
	Lise Mezunu	78	10,07
	Üniversite Mezunu	102	9,53

Tablo 8’de annelerin çocuk yetiştirme tutumların Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarının annelerin eğitim durumları değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 10,31; ortaokul mezunu grubunda 10,48; lise mezunu grubunda 9,52; üniversite mezunu grubunda ise 9,61 olarak bulunmuştur. Koruyucu Tutum alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 14; ortaokul mezunu grubunda 13,82; lise mezunu grubunda 12,87; üniversite mezunu grubunda ise 13,01 olarak bulunmuştur. Demokratik Tutum alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 17,18; ortaokul mezunu grubunda 18,88; lise mezunu grubunda 18,89; üniversite mezunu grubunda ise 19,68 olarak bulunmuştur. Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 11; ortaokul mezunu grubunda 11; lise mezunu grubunda 10,07; üniversite mezunu grubunda ise 9,53 olarak bulunmuştur.

Tablo 9

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Otoriter Tutum	Gruplararası	29,659	9,886	3	2,167	,093
	Grupiçi	1035,717	4,563			
	Toplam	1065,377				
Koruyucu Tutum	Gruplararası	35,423	11,808	3	1,448	,230
	Grupiçi	1851,650	8,157			
	Toplam	1887,074				
Demokratik Tutum	Gruplararası	98,239	32,746	3	4,059	,008
	Grupiçi	1831,121	8,067			
	Toplam	1929,359				
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Gruplararası	72,686	24,229	3	5,665	,001
	Grupiçi	970,882	4,277			
	Toplam	1043,567				

* $p < .05$

Tablo 9’da annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarda eğitim durumları değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının eğitim durumları değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, eğitim durumlarının Otoriter ve Koruyucu Tutum ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Demokratik ve Aşırı Hoşgörülü Tutum ($p < .05$) alt boyutunda annelerin çocuk yetiştirme tutumlarında eğitim durumu değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10*Annelerin eğitim durumu değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları*

ÇYTÖ Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	Eğitim Durumu	Ortalama Farkı	SH	p
Demokratik Tutum	Üniversite Mezunu	İlkokul Mezunu	2,49*	,763	,007
		Ortaokul Mezunu	,800	,556	,476
		Lise Mezunu	,788	,427	,254
	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	,000	,624	1,00
		Lise Mezunu	,923	,567	,366
		Üniversite Mezunu	1,46*	,556	,045*
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Ortaokul Mezunu	İlkokul Mezunu	,000	,624	1,00
		Lise Mezunu	,923	,420	,128
		Üniversite Mezunu	1,46*	,405	,002

* $p < .05$

Tablo 10’da farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p < .005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; üniversite mezunu annelerin çocuk yetiştirme tutumları Demokratik Tutum alt boyut puanlarının ilkokul mezunu annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. İlkokul mezunu annelerin çocuk yetiştirme tutumları Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının üniversite mezunu annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Ortaokul mezunu annelerin çocuk yetiştirme tutumları Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının üniversite mezunu annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk yetiştirme tutumlarının meslek değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 11 ve Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 11

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇYTÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Otoriter Tutum	Ev Hanımı	144	9,89
	Memur	30	9,80
	İşçi	18	9,11
	Serbest Meslek	10	8,30
	Diğer	29	10,00
Koruyucu Tutum	Ev Hanımı	144	13,24
	Memur	30	13,50
	İşçi	18	12,77
	Serbest Meslek	10	11,90
	Diğer	29	13,06
Demokratik Tutum	Ev Hanımı	144	18,94
	Memur	30	19,43
	İşçi	18	19,55
	Serbest Meslek	10	19,90
	Diğer	29	19,17
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Ev Hanımı	144	10,27
	Memur	30	9,46
	İşçi	18	10,11
	Serbest Meslek	10	9,50
	Diğer	29	9,65

Tablo 11’de annelerin çocuk yetiştirme tutumların Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarının annelerin mesleği değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 9,89; memur grubunda 9,80; işçi grubunda 9,11; serbest meslek grubunda 8,30; diğer meslek grubunda ise 10 olarak bulunmuştur. Koruyucu Tutum alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 13,24; memur grubunda 13,50; işçi grubunda 12,77; serbest meslek grubunda 11,90; diğer meslek grubunda ise 13,06 olarak bulunmuştur. Demokratik Tutum alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 18,94; memur grubunda 19,43; işçi grubunda 19,55; serbest meslek grubunda 19,90; diğer meslek grubunda ise 19,17 olarak bulunmuştur.

Tablo 12

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Otoriter Tutum	Gruplararası	33,261	8,315	4	1,821	,126
	Grupiçi	1032,115	4,567			
	Toplam	1065,377				
Koruyucu Tutum	Gruplararası	23,207	5,802	4	,703	,590
	Grupiçi	1863,866	8,247			
	Toplam	1887,074				
Demokratik Tutum	Gruplararası	16,955	4,239	4	,501	,735
	Grupiçi	1912,405	8,462			
	Toplam	1929,359				
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Gruplararası	24,833	6,208	4	1,377	,243
	Grupiçi	1018,734	4,508			
	Toplam	1043,567				

* $p < .05$

Tablo 12’de annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarda meslek değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının meslek değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, mesleklerinin Otoriter, Koruyucu, Demokratik ve Aşırı hoşgörülü Tutum ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 13 ve Tablo 14’de yer verilmiştir.

Tablo 13

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇYTÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Otoriter Tutum	4 yaş	62	9,88
	5 yaş	128	9,80
	6 yaş	41	9,46
Koruyucu Tutum	4 yaş	62	13,43
	5 yaş	128	13,48
	6 yaş	41	11,73
Demokratik Tutum	4 yaş	62	19,54
	5 yaş	128	19,07
	6 yaş	41	18,65
Aşırı Hoşgörülü Tutum	4 yaş	62	9,82
	5 yaş	128	10,23
	6 yaş	41	9,78

Tablo 13’de annelerin çocuk yetiştirme tutumların Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarının çocukların yaşı değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 9,88; 5 yaş gurubunda 9,80; 6 yaş grubunda ise 9,46 olarak bulunmuştur. Koruyucu Tutum alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 13,43; 5 yaş gurubunda 13,48; 6 yaş grubunda ise 11,73 olarak bulunmuştur. Demokratik Tutum alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 19,54; 5 yaş gurubunda 19,07; 6 yaş grubunda ise 18,65 olarak bulunmuştur. Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 9,82; 5 yaş gurubunda 10,23; 6 yaş grubunda ise 9,78 olarak bulunmuştur.

Tablo 14

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Otoriter Tutum	Gruplararası	4,855	2,427	2	,522	,594
	Grupiçi	1060,522	4,651			
	Toplam	1065,377				
Koruyucu Tutum	Gruplararası	101,814	50,907	2	6,501	,002
	Grupiçi	1785,259	7,830			
	Toplam	1887,074				
Demokratik Tutum	Gruplararası	20,418	10,209	2	1,219	,297
	Grupiçi	1908,942	8,873			
	Toplam	1929,359				
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Gruplararası	10,526	5,263	2	1,162	,315
	Grupiçi	1033,042	4,531			
	Toplam	1043,567				

* $p < .05$

Tablo 14’de annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutlarda çocuğun yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, çocuğun yaşının Otoriter, Demokratik ve Aşırı hoşgörülü Tutum ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Koruyucu Tutum ($p < .05$) alt boyutunda annelerin çocuk yetiştirme tutumlarında çocuğun yaş değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 15’de yer verilmiştir.

Tablo 15

Çocuğun yaşı değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları

Çocuğun Yaşı	Çocuğun Yaşı	Ortalama Farkı	SH	P
4 yaş	5 yaş	-,048	,432	,993
	6 yaş	1,70*	,563	,008*
5 ya	4 yaş	,048	,432	,993
	6 yaş	1,75*	,502	,002*

* $p < .05$

Tablo 15’de farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p<,005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; 4 yaşında çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları Koruyucu Tutum alt boyut puanlarının 6 yaşında çocuğu olan annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. 5 yaşında çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları Koruyucu Tutum alt boyut puanlarının 6 yaşında çocuğu olan annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi analizine ilişkin bulgulara Tablo 16’da yer verilmiştir.

Tablo 16

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine ilişkin t-Testi sonuçları

ÇYTÖ Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Otoriter Tutum	Kız	124	9,67	1,87	-,674	229	,048*
	Erkek	107	9,86	2,44			
Koruyucu Tutum	Kız	124	13,26	2,65	,604	229	,122
	Erkek	107	13,03	3,10			
Demokratik Tutum	Kız	124	18,87	2,99	-1,441	229	,358
	Erkek	107	19,42	2,75			
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Kız	124	10,15	2,13	,844	229	,742
	Erkek	107	9,91	2,13			

* $p<,05$

Tablo 16’da görüldüğü gibi annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının Otoriter Tutum alt boyut ortalamaları kız 9,67 ve erkek 9,86 olarak bulunmuştur. Koruyucu Tutum alt boyut ortalamaları kız 13,26 ve erkek 13,03 olarak bulunmuştur. Demokratik Tutum alt boyut ortalamaları kız 18,8 ve erkek 19,42 olarak bulunmuştur. Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut ortalamaları ise kız 10,15 ve erkek 9,91 olarak bulunmuştur. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t-Testi sonuçlarına göre, çocukların cinsiyeti Koruyucu Tutum ($p>,05$), Demokratik Tutum ($p>,05$) ve Aşırı Hoşgörülü Tutum ($p>,05$) alt boyutlarında farklılık oluşturmamaktadır. Diğer yandan, Otoriter Tutum ($p<,05$) alt boyutunda annelerin çocuk yetiştirme tutumlarında çocuğun cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Erkek çocuğu olan annelerin çocuk

yetiştirme tutumları Otoriter Tutum alt boyut puanlarının kız çocuğu olan annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

4.2. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterliliklerine İlişkin Bulgular

Annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)” kullanılarak belirlenmiştir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerini ölçmek amacıyla kullanılan ölçeğe ilişkin betimsel istatistik analizi yapılmıştır. Betimsel istatistik analizi ile ölçeğin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarının ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri incelenmiştir.

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerini belirlemek için kullanılan Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)’nden elde edilen bulgulara ait betimsel istatistik sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

ÇEYÖ Alt Boyutlar	N	$\bar{x}$	ss	Min	Maks
Sorumluluk Kazandırma	231	46,16	4,82	28,00	55,00
İletişim-Etkileşim	231	45,61	5,09	32,00	55,00
Çocuğu Tanıma	231	35,83	3,60	25,00	40,00
Çocuğu Geliştirme	231	16,22	2,43	10,00	20,00
Çocuğu Yönlendirme	231	11,57	2,41	4,00	15,00

Tablo 17’de Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu) alt boyutlarının betimsel istatistik analizi yapılmıştır. Annelerin çocuk eğitimi yeterliği ölçeği (ebeveyn formu) Sorumluluk Kazandırma alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 46,16 olduğu, İletişim-Etkileşim alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 45,61 olduğu, Çocuğu Tanıma alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 35,83 olduğu, Çocuğu Geliştirme alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 16,22 olduğu, Çocuğu Yönlendirme alt boyutundan aldıkları ortalama puanın ise 11,57 olduğu görülmektedir. Sorumluluk Kazandırma alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 11 en yüksek puanın ise 55 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. İletişim-Etkileşim alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 11 en yüksek puanın ise 55 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin İletişim-Etkileşim alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Çocuğu

Tanıma alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 8 en yüksek puanın ise 40 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Çocuğu Tanıma alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Çocuğu Geliştirme alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 4 en yüksek puanın ise 20 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Çocuğu Geliştirme alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Çocuğu Yönlendirme alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 3 en yüksek puanın ise 15 olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk eğitimi yeterliliklerinin annenin yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 18 ve Tablo 19’da yer verilmiştir.

Tablo 18

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇEYÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Sorumluluk Kazandırma	21-25 yaş	9	46,66
	26-30 yaş	57	45,50
	31-35 yaş	76	46,65
	36-40 yaş	55	46,32
	41-45 yaş	29	46,03
	46 yaş ve üzeri	5	44,40
	21-25 yaş	9	45,00
İletişim-Etkileşim	26-30 yaş	57	45,28
	31-35 yaş	76	46,30
	36-40 yaş	55	45,74
	41-45 yaş	29	44,13
	46 yaş ve üzeri	5	47,20
	21-25 yaş	9	37,22
	26-30 yaş	57	35,61
Çocuğu Tanıma	31-35 yaş	76	36,09
	36-40 yaş	55	35,85
	41-45 yaş	29	35,20
	46 yaş ve üzeri	5	35,20
	21-25 yaş	9	15,88
	26-30 yaş	57	16,08
	31-35 yaş	76	16,53
Çocuğu Geliştirme	36-40 yaş	55	16,21
	41-45 yaş	29	15,68
	46 yaş ve üzeri	5	16,60
	21-25 yaş	9	11,22
	26-30 yaş	57	11,40
	31-35 yaş	76	11,82
	36-40 yaş	55	11,69
Çocuğu Yönlendirme	41-45 yaş	29	11,27
	46 yaş ve üzeri	5	10,60

Tablo 18’de annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarının annelerin yaşları değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma alt boyut ortalamaları 21-25 yaş grubunda 46,66; 26-30 yaş grubunda 45,50; 31-35 yaş grubunda 46,65; 36-40 yaş grubunda 46,32; 41-45 yaş grubunda 46,03; 46 yaş ve üzeri grupta ise 44,40 olarak bulunmuştur. İletişim-Etkileşim alt boyut ortalamaları 21-25 yaş grubunda 45; 26-30 yaş grubunda 45,28; 31-35 yaş grubunda 46,30; 36-40 yaş grubunda 45,74; 41-45 yaş grubunda 44,13; 46 yaş ve üzeri grupta ise 47,20 olarak bulunmuştur. Çocuğu Tanıma alt boyut ortalamaları 21-25 yaş grubunda 37,22; 26-30 yaş grubunda 35,61; 31-35 yaş grubunda 36,09; 36-40 yaş grubunda 35,85; 41-

45 yaş grubunda 35,20; 46 yaş ve üzeri grupta ise 35,20 olarak bulunmuştur. Çocuğu Geliştirme alt boyut ortalamaları 21-25 yaş grubunda 15,88; 26-30 yaş grubunda 16,08; 31-35 yaş grubunda 16,53; 36-40 yaş grubunda 16,21; 41-45 yaş grubunda 15,68; 46 yaş ve üzeri grupta ise 16,60 olarak bulunmuştur. Çocuğu Yönlendirme alt boyut ortalamaları ise 21-25 yaş grubunda 11,22; 26-30 yaş grubunda 11,40; 31-35 yaş grubunda 11,82; 36-40 yaş grubunda 11,69; 41-45 yaş grubunda 11,27; 46 yaş ve üzeri grupta ise 10,60 olarak bulunmuştur.

Tablo 19

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Sorumluluk Kazandırma	Gruplararası	62,790	12,558	5	,534	,751
	Grupiçi	5293,625	23,527			
	Toplam	5356,416				
İletişim-Etkileşim	Gruplararası	122,477	24,495	5	,941	,455
	Grupiçi	5858,233	26,037			
	Toplam	5980,710				
Çocuğu Tanıma	Gruplararası	38,601	7,720	5	,588	,709
	Grupiçi	2955,815	13,137			
	Toplam	2994,416				
Çocuğu Geliştirme	Gruplararası	18,620	3,724	5	,624	,682
	Grupiçi	1343,121	5,969			
	Toplam	1361,740				
Çocuğu Yönlendirme	Gruplararası	15,782	3,156	5	,537	,748
	Grupiçi	1322,790	5,879			
	Toplam	1338,571				

* $p < .05$

Tablo 19’da annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarda annenin yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin annelerin yaşları değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, annelerin yaşının Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme ($p > ,05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk eğitimi yeterliliklerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 20 ve Tablo 21’de yer verilmiştir.

Tablo 20

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇEYÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Sorumluluk Kazandırma	İlkokul Mezunu	16	48,93
	Ortaokul Mezunu	35	44,91
	Lise Mezunu	78	46,79
	Üniversite Mezunu	102	45,68
İletişim-Etkileşim	İlkokul Mezunu	16	46,50
	Ortaokul Mezunu	35	43,97
	Lise Mezunu	78	46,30
	Üniversite Mezunu	102	45,50
Çocuğu Tanıma	İlkokul Mezunu	16	36,31
	Ortaokul Mezunu	35	35,22
	Lise Mezunu	78	36,07
	Üniversite Mezunu	102	35,77
Çocuğu Geliştirme	İlkokul Mezunu	16	17,25
	Ortaokul Mezunu	35	15,11
	Lise Mezunu	78	16,28
	Üniversite Mezunu	102	16,39
Çocuğu Yönlendirme	İlkokul Mezunu	16	11,56
	Ortaokul Mezunu	35	10,80
	Lise Mezunu	78	11,39
	Üniversite Mezunu	102	11,97

Tablo 20’de annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarının annelerin eğitim durumları değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 48,93; ortaokul mezunu grubunda 44,91; lise mezunu grubunda 46,79; üniversite mezunu grubunda ise 45,68 olarak bulunmuştur. İletişim-Etkileşim alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 46,50; ortaokul mezunu grubunda 43,97; lise mezunu grubunda 46,30; üniversite mezunu grubunda ise 45,50 olarak bulunmuştur. Çocuğu Tanıma alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 36,31; ortaokul mezunu grubunda 35,22; lise mezunu grubunda 36,07; üniversite mezunu grubunda ise 35,77 olarak bulunmuştur. Çocuğu Geliştirme alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 17,25; ortaokul mezunu grubunda

15,11; lise mezunu grubunda 16,28; üniversite mezunu grubunda ise 16,39 olarak bulunmuştur. Çocuğu Yönlendirme alt boyut ortalamaları ise ilkokul mezunu grubunda 11,56; ortaokul mezunu grubunda 10,80; lise mezunu grubunda 11,39; üniversite mezunu grubunda ise 11,97 olarak bulunmuştur.

Tablo 21

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Sorumluluk Kazandırma	Gruplararası	232,056	77,352	3	3,427	,018
	Grupiçi	5124,359	22,574			
	Toplam	5356,416				
İletişim-Etkileşim	Gruplararası	145,633	48,544	3	1,889	,132
	Grupiçi	5835,077	25,705			
	Toplam	5980,710				
Çocuğu Tanıma	Gruplararası	21,454	7,151	3	,546	,651
	Grupiçi	2972,961	13,097			
	Toplam	2994,416				
Çocuğu Geliştirme	Gruplararası	63,089	21,030	3	3,676	,013*
	Grupiçi	1298,651	5,721			
	Toplam	1361,740				
Çocuğu Yönlendirme	Gruplararası	39,443	13,148	3	2,297	,078
	Grupiçi	1299,129	5,723			
	Toplam	1338,571				

* $p < .05$

Tablo 21’de annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarda annenin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin annelerin eğitim durumları değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, annelerin eğitim durumunun İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma ve Çocuğu Yönlendirme ($p > ,05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Sorumluluk Kazandırma ve Çocuğu Geliştirme ($p < ,05$) alt boyutlarında annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinde annenin eğitim durumu değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 22’de yer verilmiştir.

Tablo 22*Annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları*

ÇYTÖ Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	Eğitim Durumu	Ortalama Farkı	SH	p
Sorumluluk Kazandırma	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	4,02*	1,43	,028*
		Lise Mezunu	2,14	1,30	,357
		Üniversite Mezunu	3,25	1,27	,056
	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	2,13*	,721	,018*
		Lise Mezunu	,967	,656	,455
		Üniversite Mezunu	,857	,643	,542
Çocuğu Geliştirme	Üniversite Mezunu	İlkokul Mezunu	-,857	,643	,542
		Ortaokul Mezunu	1,27	,468	,035*
		Lise Mezunu	,110	,359	,990

* $p < .05$

Tablo 22’de farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p < .005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; ilkokul mezunu annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri Sorumluluk Kazandırma alt boyut puanlarının ortaokul mezunu annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. İlkokul mezunu annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri Çocuğu Geliştirme alt boyut puanlarının ortaokul mezunu annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite mezunu annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri Çocuğu Geliştirme alt boyut puanlarının ortaokul mezunu annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk eğitimi yeterliliklerinin meslek değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 23 ve Tablo 24’de yer verilmiştir.

Tablo 23

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇEYÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Sorumluluk Kazandırma	Ev Hanımı	144	46,58
	Memur	30	43,50
	İşçi	18	46,83
	Serbest Meslek	10	48,20
	Diğer	29	45,75
İletişim-Etkileşim	Ev Hanımı	144	45,59
	Memur	30	43,90
	İşçi	18	47,44
	Serbest Meslek	10	47,90
	Diğer	29	45,58
Çocuğu Tanıma	Ev Hanımı	144	36,00
	Memur	30	33,73
	İşçi	18	35,66
	Serbest Meslek	10	36,70
	Diğer	29	36,93
Çocuğu Geliştirme	Ev Hanımı	144	16,21
	Memur	30	16,03
	İşçi	18	16,27
	Serbest Meslek	10	16,40
	Diğer	29	16,34
Çocuğu Yönlendirme	Ev Hanımı	144	11,39
	Memur	30	12,03
	İşçi	18	10,77
	Serbest Meslek	10	12,90
	Diğer	29	12,00

Tablo 23’de annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarının annelerin meslek değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 46,58; memur grubunda 43,50; işçi grubunda 46,83; serbest meslek grubunda 48,20; diğer meslek grubunda ise 45,75 olarak bulunmuştur. İletişim-Etkileşim alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 45,59; memur grubunda 43,90; işçi grubunda 47,44; serbest meslek grubunda 47,90; diğer meslek grubunda ise 45,58 olarak bulunmuştur. Çocuğu Tanıma alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 36; memur grubunda 33,73; işçi grubunda 35,66; serbest meslek grubunda 36,70; diğer meslek grubunda ise 36,93 olarak bulunmuştur. Çocuğu Geliştirme alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 16,21; memur grubunda 16,03; işçi grubunda 16,27; serbest meslek grubunda 16,40; diğer meslek grubunda ise 16,34 olarak bulunmuştur. Çocuğu Yönlendirme alt boyut ortalamaları ise ev hanımı grubunda 11,39;

memur grubunda 12,03; işçi grubunda 10,77; serbest meslek grubunda 12,90; diğer meslek grubunda ise 12 olarak bulunmuştur.

Tablo 24

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Sorumluluk Kazandırma	Gruplararası	292,505	73,126	4	3,264	,013
	Grupiçi	5063,910	22,407			
	Toplam	5356,416				
İletişim-Etkileşim	Gruplararası	200,805	50,201	4	1,963	,101
	Grupiçi	5779,905	25,275			
	Toplam	5980,710				
Çocuğu Tanıma	Gruplararası	179,594	44,898	4	3,605	,007
	Grupiçi	2814,822	12,455			
	Toplam	2994,416				
Çocuğu Geliştirme	Gruplararası	1,884	,471	4	,078	,989
	Grupiçi	1359,856	6,017			
	Toplam	1361,740				
Çocuğu Yönlendirme	Gruplararası	45,156	11,289	4	1,973	,100
	Grupiçi	1293,415	5,723			
	Toplam	1338,571				

* $p < .05$

Tablo 25’de annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarda annenin mesleği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin annelerin meslekleri değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, annelerin mesleklerinin İletişim-Etkileşim, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme ($p > ,05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Sorumluluk Kazandırma ve Çocuğu Tanıma ($p < ,05$) alt boyutlarında annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinde annenin mesleği değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 25’de yer verilmiştir.

Tablo 25*Annenin meslek değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları*

ÇYTÖ Alt Boyutlar	Meslek	Meslek	Ortalama Farkı	SH	p
Sorumluluk Kazandırma	Ev Hanımı	Memur	3,08*	,950	,012*
		İşçi	-,250	1,18	1,00
		Serbest Meslek	-1,61	1,54	1,54
		Diğer	,824	,963	,963
Çocuğu Tanıma	Ev Hanımı	Memur	2,27*	,708	,013*
		İşçi	,340	,882	,995
		Serbest Meslek	-,693	1,15	,975
		Diğer	-,924	,718	,700
	Diğer	Ev Hanımı	,924	,718	,700
		Memur	3,19*	,919	,005*
		İşçi	1,26	1,05	,755
		Serbest Meslek	,231	1,29	1,00

* $p < .05$

Tablo 25’de farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p < .005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; ev hanımı olan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri Sorumluluk Kazandırma alt boyut puanlarının memur olan annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Ev hanımı olan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri Çocuğu Tanıma alt boyut puanlarının memur olan annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer meslek grubunda yer alan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri Çocuğu Tanıma alt boyut puanlarının memur olan annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 26 ve Tablo 27’de yer verilmiştir.

Tablo 26

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇEYÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Sorumluluk Kazandırma	4 yaş	62	45,43
	5 yaş	128	46,24
	6 yaş	41	47,04
İletişim-Etkileşim	4 yaş	62	45,87
	5 yaş	128	45,50
	6 yaş	41	45,58
Çocuğu Tanıma	4 yaş	62	36,20
	5 yaş	128	35,73
	6 yaş	41	35,56
Çocuğu Geliştirme	4 yaş	62	16,06
	5 yaş	128	16,35
	6 yaş	41	16,02
Çocuğu Yönlendirme	4 yaş	62	11,82
	5 yaş	128	11,46
	6 yaş	41	11,53

Tablo 26’da annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarının çocuğun yaş değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 45,43; 5 yaş grubunda 46,24; 6 yaş grubunda ise 47,04 olarak bulunmuştur. İletişim-Etkileşim alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 45,87; 5 yaş grubunda 45,50; 6 yaş grubunda ise 45,58 olarak bulunmuştur. Çocuğu Tanıma alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 36,20; 5 yaş grubunda 35,73; 6 yaş grubunda ise 35,56 olarak bulunmuştur. Çocuğu Geliştirme alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 16,06; 5 yaş grubunda 16,35; 6 yaş grubunda ise 16,02 olarak bulunmuştur. Çocuğu Yönlendirme alt boyut ortalamaları ise 4 yaş grubunda 11,82; 5 yaş grubunda 11,46; 6 yaş grubunda ise 11,53 olarak bulunmuştur.

Tablo 27

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÇTYÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Sorumluluk Kazandırma	Gruplararası	65,779	32,890	2	1,417	,244
	Grupiçi	5290,637	23,205			
	Toplam	5356,416				
İletişim-Etkileşim	Gruplararası	5,791	2,895	2	,110	,895
	Grupiçi	5974,919	26,206			
	Toplam	5980,710				
Çocuğu Tanıma	Gruplararası	13,075	6,538	2	,500	,607
	Grupiçi	2981,416	13,076			
	Toplam	2994,416				
Çocuğu Geliştirme	Gruplararası	5,554	2,777	2	,467	,628
	Grupiçi	1356,186	5,948			
	Toplam	1361,740				
Çocuğu Yönlendirme	Gruplararası	5,523	2,762	2	,472	,624
	Grupiçi	1333,048	5,847			
	Toplam	1338,571				

* $p < .05$

Tablo 27’de annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarda çocuğun yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, çocukların yaşlarının Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan annelerin; çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun cinsiyeti değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi analizine ilişkin bulgulara Tablo 28’de yer verilmiştir.

Tablo 28

Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun cinsiyeti değişkenine ilişkin t-Testi sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	T	sd	p
Sorumluluk Kazandırma	Kız	124	46,92	4,65	2,604	229	,705
	Erkek	107	45,28	4,89			
İletişim-Etkileşim	Kız	124	45,55	4,93	-,187	229	,472
	Erkek	107	45,68	5,31			
Çocuğu Tanıma	Kız	124	35,72	3,45	-,477	229	,647
	Erkek	107	35,95	3,79			
Çocuğu Geliştirme	Kız	124	16,18	2,46	-,237	229	,672
	Erkek	107	16,26	2,41			
Çocuğu Yönlendirme	Kız	124	11,48	2,33	-,593	229	,174
	Erkek	107	11,67	2,50			

* $p < .05$

Tablo 28’de görüldüğü gibi annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin Sorumluluk Kazandırma alt boyut ortalamaları kız 46,92 ve erkek 45,28 olarak bulunmuştur. İletişim-Etkileşim alt boyut ortalamaları kız 45,55 ve erkek 45,68 olarak bulunmuştur. Çocuğu Tanıma alt boyut ortalamaları kız 35,72 ve erkek 35,95 olarak bulunmuştur. Çocuğu Geliştirme alt boyut ortalamaları ise kız 16,18 ve erkek 16,26 olarak bulunmuştur. Çocuğu Yönlendirme alt boyut ortalamaları ise kız 11,48 ve erkek 11,67 olarak bulunmuştur. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin çocuğun cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t-Testi sonuçlarına göre, çocukların cinsiyeti Sorumluluk Kazandırma ($p > .05$), İletişim-Etkileşim ($p > .05$), Çocuğu Tanıma ($p > .05$), Çocuğu Geliştirme ($p > .05$) ve Çocuğu Yönlendirme ($p > .05$) alt boyutlarında farklılık oluşturmamaktadır.

4.3. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeylerine İlişkin Bulgular

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)” kullanılarak belirlenmiştir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan ölçeğe ilişkin betimsel istatistik analizi yapılmıştır. Betimsel istatistik analizi ile ölçeğin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarının ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri incelenmiştir.

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerini belirlemek için kullanılan 4-6 Yaş Çocukları Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)'nden elde edilen bulgulara ait betimsel istatistik sonuçları Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 29

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	N	$\bar{x}$	ss	Min	Maks
Dikkat	231	22,40	3,85	10,00	30,00
Çalışma Belleği	231	22,08	2,68	10,00	25,00
Engelleyici Kontrol-Duygu	231	19,68	3,44	6,00	25,00
Engelleyici Kontrol-Davranış	231	12,41	3,34	4,00	20,00

Tablo 29'da 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu) alt boyutlarının betimsel istatistik analizi yapılmıştır. Çocukların öz-düzenleme becerileri ölçeği Dikkat alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 22,40 olduğu, Çalışma Belleği alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 22,08 olduğu, Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyutundan aldıkları ortalama puanın 19,68 olduğu, Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutundan aldıkları ortalama puanın ise 12,41 olduğu görülmektedir. Dikkat alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 6 en yüksek puanın ise 30 olduğu düşünüldüğünde, çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Çalışma Belleği alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 5 en yüksek puanın ise 25 olduğu düşünüldüğünde, çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Çalışma Belleği alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 5 en yüksek puanın ise 25 olduğu düşünüldüğünde, çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutundan alınabilecek en düşük puanın 4 en yüksek puanın ise 20 olduğu düşünüldüğünde, çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir.

Çalışma grubunda yer alan çocukların; öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 30 ve Tablo 31'de yer verilmiştir.

Tablo 30

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Dikkat	21-25 yaş	9	21,44
	26-30 yaş	57	22,35
	31-35 yaş	76	22,25
	36-40 yaş	55	22,70
	41-45 yaş	29	22,65
	46 yaş ve üstü	5	22,20
Çalışma Belleği	21-25 yaş	9	22,55
	26-30 yaş	57	21,92
	31-35 yaş	76	22,48
	36-40 yaş	55	21,87
	41-45 yaş	29	21,62
	46 yaş ve üstü	5	22,00
Engelleyici Kontrol-Duygu	21-25 yaş	9	20,11
	26-30 yaş	57	19,08
	31-35 yaş	76	20,05
	36-40 yaş	55	19,83
	41-45 yaş	29	19,34
	46 yaş ve üstü	5	20,60
Engelleyici Kontrol-Davranış	21-25 yaş	9	12,77
	26-30 yaş	57	11,82
	31-35 yaş	76	12,55
	36-40 yaş	55	13,16
	41-45 yaş	29	11,89
	46 yaş ve üstü	5	11,40

Tablo 30'da çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarının annenin yaşı değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat alt boyut ortalamaları 21,25 yaş grubunda 21,44; 26-30 yaş grubunda 22,35; 31,35 yaş grubunda 22,25; 36-40 yaş grubunda 22,70; 41-45 yaş grubunda 22,65; 46 yaş ve üstü yaş grubunda ise 22,20 olarak bulunmuştur. Çalışma Belleği alt boyut ortalamaları 21,25 yaş grubunda 22,55; 26-30 yaş grubunda 21,92; 31,35 yaş grubunda 22,48; 36-40 yaş grubunda 21,87; 41-45 yaş grubunda 21,62; 46 yaş ve üstü yaş grubunda ise 22 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut ortalamaları 21,25 yaş grubunda 20,11; 26-30 yaş grubunda 19,08; 31,35 yaş grubunda 20,05; 36-40 yaş grubunda 19,83; 41-45 yaş grubunda 19,34; 46 yaş ve üstü yaş grubunda ise 20,60 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-

Davranış alt boyut ortalamaları ise 21,25 yaş grubunda 12,77; 26-30 yaş grubunda 11,82; 31,35 yaş grubunda 12,55; 36-40 yaş grubunda 13,16; 41-45 yaş grubunda 11,89; 46 yaş ve üstü yaş grubunda ise 11,40 olarak bulunmuştur.

Tablo 31

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Dikkat	Gruplararası	17,407	3,481	5	,230	,949
	Grupiçi	3406,152	15,138			
	Toplam	3423,558				
Çalışma Belleği	Gruplararası	24,403	4,881	5	,673	,644
	Grupiçi	1631,865	7,253			
	Toplam	1656,268				
Engelleyici Kontrol-Duygu	Gruplararası	41,040	8,208	5	,685	,635
	Grupiçi	2696,519	11,985			
	Toplam	2737,558				
Engelleyici Kontrol-Davranış	Gruplararası	66,261	13,252	5	1,192	,314
	Grupiçi	2502,008	11,120			
	Toplam	2568,268				

* $p < .05$

Tablo 31’de çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarda annenin yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, çocukların yaşlarının Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan çocukların; öz-düzenleme beceri düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 32 ve Tablo 33’de yer verilmiştir.

Tablo 32

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Dikkat	İlkokul Mezunu	16	22,06
	Ortaokul Mezunu	35	19,37
	Lise Mezunu	78	22,82
	Üniversite Mezunu	102	23,17
Çalışma Belleği	İlkokul Mezunu	16	21,68
	Ortaokul Mezunu	35	21,31
	Lise Mezunu	78	22,51
	Üniversite Mezunu	102	22,08
Engelleyici Kontrol-Duygu	İlkokul Mezunu	16	20,50
	Ortaokul Mezunu	35	17,85
	Lise Mezunu	78	19,94
	Üniversite Mezunu	102	19,99
Engelleyici Kontrol-Davranış	İlkokul Mezunu	16	13,18
	Ortaokul Mezunu	35	11,48
	Lise Mezunu	78	12,66
	Üniversite Mezunu	102	12,43

Tablo 32’de çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarının annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 22,06; ortaokul mezunu grubunda 19,37; lise mezunu grubunda 22,82; üniversite mezunu grubunda ise 23,17 olarak bulunmuştur. Çalışma Belleği alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 21,68; ortaokul mezunu grubunda 21,31; lise mezunu grubunda 22,51; üniversite mezunu grubunda ise 22,08 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut ortalamaları ilkokul mezunu grubunda 20,50; ortaokul mezunu grubunda 17,85; lise mezunu grubunda 19,94; üniversite mezunu grubunda ise 19,99 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut ortalamaları ise ilkokul mezunu grubunda 13,18; ortaokul mezunu grubunda 11,48; lise mezunu grubunda 12,66; üniversite mezunu grubunda ise 12,43 olarak bulunmuştur.

Tablo 33

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Dikkat	Gruplararası	398,139	132,713	3	9,958	,000*
	Grupiçi	3025,420	13,328			
	Toplam	3423,558				
Çalışma Belleği	Gruplararası	37,595	12,532	3	1,757	,156
	Grupiçi	1618,673	7,131			
	Toplam	1656,268				
Engelleyici Kontrol-Duygu	Gruplararası	142,488	47,496	3	4,155	,007*
	Grupiçi	2595,071	11,432			
	Toplam	2737,558				
Engelleyici Kontrol-Davranış	Gruplararası	44,735	14,912	3	1,341	,262
	Grupiçi	2523,533	11,117			
	Toplam	2568,268				

* $p < .05$

Tablo 33’de çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarda annenin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, çocukların yaşlarının Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol-Davranış ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Dikkat ve Engelleyici Kontrol-Duygu ($p < .05$) alt boyutunda çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinde annenin eğitim durumu değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 34’de yer verilmiştir.

Tablo 34*Annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları*

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	Eğitim Durumu	Ortalama Farkı	SH	p
Dikkat	Lise Mezunu	İlkokul Mezunu	,758	1,00	,874
		Ortaokul Mezunu	3,44*	,742	,000
		Üniversite Mezunu	-,355	,549	,916
	Üniversite Mezunu	İlkokul Mezunu	1,11	,981	,668
		Ortaokul Mezunu	3,80*	,715	,000*
		Lise Mezunu	,355	,549	,916
	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	2,64*	1,02	,050*
		Lise Mezunu	,551	,927	,934
		Üniversite Mezunu	,509	,909	,944
Engelleyici Kontrol-Duygu	Lise Mezunu	İlkokul Mezunu	-,551	,927	,934
		Ortaokul Mezunu	2,09*	,687	,014*
		Üniversite Mezunu	-,041	,508	1,00
	Üniversite Mezunu	İlkokul Mezunu	-,509	,909	,944
		Ortaokul Mezunu	2,13*	,662	,008*
		Lise Mezunu	,041	,508	1,00

* $p < .05$

Tablo 34’de farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p < .005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; lise mezunu olan annelerin çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Dikkat alt boyut puanlarının ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite mezunu olan annelerin çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Dikkat alt boyut puanlarının ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. İlkokul mezunu olan annelerin çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Lise mezunu olan annelerin çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite mezunu olan annelerin çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan çocukların; öz-düzenleme beceri düzeylerinin meslek değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 35 ve Tablo 36’da yer verilmiştir.

Tablo 35

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Dikkat	Ev Hanımı	144	21,77
	Memur	30	23,83
	İşçi	18	22,44
	Serbest Meslek	10	24,20
	Diğer	29	23,41
Çalışma Belleği	Ev Hanımı	144	22,11
	Memur	30	21,43
	İşçi	18	22,44
	Serbest Meslek	10	22,40
	Diğer	29	22,31
Engelleyici Kontrol-Davranış	Ev Hanımı	144	19,38
	Memur	30	20,13
	İşçi	18	19,22
	Serbest Meslek	10	20,90
	Diğer	29	20,62
Engelleyici Kontrol-Duygu	Ev Hanımı	144	12,39
	Memur	30	13,26
	İşçi	18	11,94
	Serbest Meslek	10	13,80
	Diğer	29	11,48

Tablo 35’de çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarının annenin mesleği değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 21,77; memur grubunda 23,83; işçi grubunda 22,44; serbest meslek grubunda 24,20; diğer grubunda ise 23,41 olarak bulunmuştur. Çalışma Belleği alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 22,11; memur grubunda 21,43; işçi grubunda 22,44; serbest meslek grubunda 24,40; diğer grubunda ise 22,31 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut ortalamaları ev hanımı grubunda 19,38; memur grubunda 20,13; işçi grubunda 19,22; serbest meslek grubunda 20,90; diğer grubunda ise 20,62 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut ortalamaları ise ev hanımı grubunda 12,39; memur grubunda 13,26; işçi grubunda 11,94; serbest meslek grubunda 13,80; diğer grubunda ise 11,48 olarak bulunmuştur.

Tablo 36

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin meslek değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Dikkat	Gruplararası	180,875	45,219	4	3,152	,015*
	Grupiçi	3242,683	14,348			
	Toplam	3423,558				
Çalışma Belleği	Gruplararası	17,628	4,407	4	,608	,657
	Grupiçi	1638,640	7,251			
	Toplam	1656,268				
Engelleyici Kontrol-Duygu	Gruplararası	63,260	15,815	4	1,336	,257
	Grupiçi	2674,298	11,83			
	Toplam	2737,558				
Engelleyici Kontrol-Davranış	Gruplararası	70,178	17,545	4	1,587	,179
	Grupiçi	2498,090	11,053			
	Toplam	2568,268				

* $p < .05$

Tablo 36’da çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarda annenin mesleği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin mesleği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, annelerin mesleğinin Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış ($p > .05$) alt boyutlarında farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Dikkat ($p < .05$) alt boyutunda çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinde annenin mesleği değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 37’de yer verilmiştir.

Tablo 37

Annenin mesleği değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları

Annenin Mesleği	Annenin Mesleği	Ortalama Farkı	SH	p
Memur	Ev Hanımı	2,06*	,760	,041*
	İşçi	1,38	1,12	,910
	Serbest Meslek	-,366	1,38	1,00
	Diğer	,419	,986	1,00

* $p < .05$

Tablo 37’de farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p < .005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; mesleği memur olan annelerin çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Dikkat alt boyut puanlarının mesleği ev hanımı olan annelerin çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan çocukların; öz-düzenleme beceri düzeylerinin çocuğun yaşı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinin analizine ilişkin bulgulara Tablo 38 ve Tablo 39’da yer verilmiştir.

Tablo 38

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$
Dikkat	4 yaş	62	22,61
	5 yaş	128	22,56
	6 yaş	41	21,58
	4 yaş	62	22,80
Çalışma Belleği	5 yaş	128	22,01
	6 yaş	41	21,21
Engelleyici Kontrol-Duygu	4 yaş	62	19,96
	5 yaş	128	19,75
	6 yaş	41	19,07
Engelleyici Kontrol-Davranış	4 yaş	62	12,46
	5 yaş	218	12,35
	6 yaş	41	12,53

Tablo 38’de çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarının yaş değişkenine ilişkin ortalamaları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 22,61; 5 yaş grubunda 22,56; 6 yaş grubunda ise 21,58 olarak bulunmuştur. Çalışma Belleği alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 22,80; 5 yaş grubunda 22,01; 6 yaş grubunda ise 21,21 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut ortalamaları 4 yaş grubunda 19,96; 5 yaş grubunda 19,7; 6 yaş grubunda ise 19,07 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut ortalamaları ise 4 yaş grubunda 12,46; 5 yaş grubunda 12,35; 6 yaş grubunda ise 12,53 olarak bulunmuştur.

Tablo 39

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin çocuğun yaşı değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	KO	sd	F	p
Dikkat	Gruplararası	33,398	16,669	2	1,123	,327
	Grupiçi	3390,161	14,869			
	Toplam	3423,558				
Çalışma Belleği	Gruplararası	63,598	31,799	2	4,552	,012
	Grupiçi	1592,671	6,985			
	Toplam	1656,268				
Engelleyici Kontrol-Duygu	Gruplararası	20,842	10,421	2	,875	,418
	Grupiçi	2716,716	11,915			
	Toplam	2737,558				
Engelleyici Kontrol-Davranış	Gruplararası	1,169	,585	2	,052	,949
	Grupiçi	2567,099	11,259			
	Toplam	2568,268				

* $p < .05$

Tablo 39’da çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutlarda yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi bulguları görülmektedir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonucunda, çocukların yaşlarının Dikkat, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici kontrol-Davranış ($p > .05$) alt boyutlarında

farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Çalışma Belleği ($p<,05$) alt boyutunda çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinde çocuğun yaşı değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi bulgularına Tablo 40’da yer verilmiştir.

Tablo 40

Çocuğun yaşı değişkenine ilişkin Tukey analizi sonuçları

Çocuğun Yaşı	Çocuğun Yaşı	Ortalama Farkı	SH	p
4 yaş	5 yaş	,790	,408	,132
	6 yaş	1,58*	,532	,009*

* $p<,05$

Tablo 40’da farklılığın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Tukey analizinin bulguları görülmektedir. Yapılan analizden elde edilen bulgular $p<,005$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tukey analizi sonuçlarına göre; 4 yaşındaki çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri Çalışma Belleği alt boyut puanlarının 6 yaşındaki çocuklardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubunda yer alan çocukların; öz-düzenleme beceri düzeylerinin çocuğun cinsiyeti değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi analizine ilişkin bulgulara Tablo 41’de yer verilmiştir.

Tablo 41

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin çocuğun cinsiyeti değişkenine ilişkin t-Testi sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	T	Sd	p
Dikkat	Kız	124	22,99	3,58	2,528	229	,040*
	Erkek	107	21,71	4,06			
Çalışma Belleği	Kız	124	22,14	2,55	,356	229	,651
	Erkek	107	22,01	2,83			
Engelleyici Kontrol-Duygu	Kız	124	19,80	3,34	,559	229	,456
	Erkek	107	19,55	3,58			
Engelleyici Kontrol-Davranış	Kız	124	12,62	3,16	,984	229	,171
	Erkek	107	12,18	3,53			

* $p<,05$

Tablo 41’de görüldüğü gibi çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin Dikkat alt boyut ortalamaları kız 22,99 ve erkek 21,71 olarak bulunmuştur. Çalışma Belleği alt boyut ortalamaları kız 22,14 ve erkek 22,01 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut ortalamaları kız 19,80 ve erkek 19,55 olarak bulunmuştur. Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut ortalamaları ise kız 12,62 ve erkek 12,18 olarak bulunmuştur. Çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t-Testi sonuçlarına göre, çocukların cinsiyeti Çalışma Belleği ($p>,05$), Engelleyici Kontrol-Duygu ($p>,05$) ve Engelleyici Kontrol-Davranış ($p>,05$) alt boyutlarında farklılık oluşturmamaktadır. Diğer yandan, Dikkat ($p<,05$) alt boyutunda çocukların öz-düzenleme becerilerinde cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Kız çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Dikkat alt boyut puanlarının erkek çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

4.4. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuk Eğitimi Yeterlilik Düzeylerinin Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Annelerin çocuk yetiştirme tutumları “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği” kullanılarak ölçülmüştür. Annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri ise, “Çocuk Eğitimi Yeterlik Ölçeği” kullanılarak belirlenmiştir. Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği ve Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği arasındaki ilişki ise, Pearson Korelasyon analizi ile incelenmiş ve sonuçları aşağıda açıklanmıştır.

Araştırmaya katılan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizinin sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42

Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkiye ilişkin Pearson Korelasyon analizi sonuçları

ÇYTÖ ÇEYÖ	Demokratik Tutum			Koruyucu Tutum			Otoriter Tutum			Aşırı Hoşgörülü Tutum		
	N	p	r	N	p	r	N	p	r	N	p	r
Sorumluluk Kazandırma	231	,017	,157*	231	,703	-,025	231	,007	-,176**	231	,037	-,137*
İletişim	231	,000	,330**	231	,628	-,032	231	,000	-,283**	231	,014	-,162*
Çocuğu Tanıma	231	,000	,337**	231	,961	-,003	231	,020	-,153*	231	,051	-,129
Çocuğu Geliştirme	231	,000	,351**	231	,021	-,152*	231	,010	-,169**	231	,023	-,149*
Çocuğu Yönlendirme	231	,000	,267**	231	,575	,037	231	,006	-,182**	231	,025	-,147*

**p<.01 *p<.05

Araştırmaya dahil olan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek için kullanılan Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği ve annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerini belirlemek için kullanılan Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu) puanları arasındaki ilişki Pearson Korelasyonu ile ölçülmüştür.

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Sorumluluk Kazandırma alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Sorumluluk Kazandırma alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,157$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği İletişim alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği İletişim alt boyut puanları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,330$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Tanıma alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Tanıma alt boyut puanları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,337$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan

analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyut puanları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,351$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Yönlendirme alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,267$, $p<,01$).

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Koruyucu Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Sorumluluk Kazandırma alt boyutu arasında ilişki olmadığı saptanmıştır ($r=-,025$, $p>,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Koruyucu Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği İletişim alt boyutu arasında ilişki olmadığı saptanmıştır ($r=-,032$, $p>,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Koruyucu Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Tanıma alt boyutu arasında ilişki olmadığı saptanmıştır ($r=-,003$, $p>,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Koruyucu Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Koruyucu Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,152$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Koruyucu Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Yönlendirme alt boyutu arasında ilişki olmadığı saptanmıştır ($r=,037$ $p>,01$).

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Sorumluluk Kazandırma alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Sorumluluk Kazandırma alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,176$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği İletişim alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği İletişim alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,283$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Tanıma alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk

Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Tanıma alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,153$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,169$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Yönlendirme alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Otoriter Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,182$, $p<,01$).

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Sorumluluk Kazandırma alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Sorumluluk Kazandırma alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,137$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği İletişim alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği İletişim alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,162$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Tanıma alt boyutu arasında ilişki olmadığı saptanmıştır ($r=-,129$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Geliştirme alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,149$, $p<,01$). Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Yönlendirme alt boyutu arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda; annelerin Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-,147$, $p<,01$).

4.5. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuk Eğitimi Yeterlilik Düzeylerinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerilerini Yordama Düzeylerine Dair Bulgular

Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilik düzeylerinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerini yordama düzeylerine dair bulgular aşağıda tablolar ile gösterilerek açıklanmıştır.

Tablo 43

Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilik düzeylerinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerini yordama düzeylerine yönelik regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	Standart hata	B	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	24,18	6,859		3,525	,001		
Sorumluluk kazandırma	-,016	,122	,334	5,283	,000	,553	,340
İletişim-etkileşim	,070	,146	,039	,479	,633	,552	,033
Çocuğu tanıma	,100	,171	,039	,585	,559	,466	,040
Çocuğu geliştirme	,257	,261	,066	,982	,327	,470	,067
Çocuğu yönlendirme	,879	,246	,231	3,575	,000	,519	,237
Demokratik tutum	,51	,185	,155	2,764	,006	,382	,186
Otoriter tutum	-,667	,179	-,013	-,234	,815	-,083	-,016
Koruyucu tutum	-,042	,245	-,153	-2,726	,007	-,319	-,183
Aşırı hoşgörölü tutum	-,055	,241	-,013	-,227	,820	-,221	-,016
R=,698	F=22,622						
R² = ,488	p=,000						

Çocukların öz-düzenleme becerileri üzerinde etkisi olduğu düşünülen Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, çocuğu tanıma, çocuğu geliştirme ve çocuğu yönlendirme alt boyutları ile demokratik, otoriter, koruyucu ve aşırı hoşgörölü anne baba tutumları gibi değişkenlerin, çocukların öz-düzenleme becerilerini ne düzeyde yordadığını ortaya koymak için yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, tüm değişkenler birlikte, öz-düzenleme ile anlamlı bir ilişki ($R = ,698$, $R^2 = ,488$) sergilemişlerdir ($F = 22,622$, $p = ,000$). Söz konusu dokuz değişken birlikte çocukların öz-düzenleme becerilerinin %47'sini açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin öz-düzenleme üzerindeki göreceli önem sırası, sorumluluk ($\beta = ,334$), Çocuğu yönlendirme ($\beta = ,231$), Demokratik tutum ($\beta = ,155$), Koruyucu Tutum ($\beta = -,153$), Çocuğu geliştirme ($\beta = ,039$), iletişim ($\beta = ,066$), Çocuğu tanıma ($\beta = ,039$), Otoriter tutum ($\beta = -,013$), Aşırı hoşgörölü tutum ($\beta = -,013$) olarak saptanmıştır. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne

alındığında, yordayıcı değişkenlerden sorumluluk kazandırma, çocuğu yönlendirme, Demokratik Tutum ve Koruyucu Tutum değişkenlerinin, öz-düzenleme becerileri üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Annelerin yeterliliği bakımından sorumluluk kazandırma 1 birim arttığında öz-düzenleme becerisi 0,016 birim düşmektedir. Annelerin yeterliliği bakımından çocuğu yönlendirme 1 birim arttığında öz-düzenleme becerisi 0,879 birim; annelerin çocuk yetiştirme tutumlarından demokratik tutum 1 birim arttığında öz-düzenleme becerisi 0,51 birim artmakta ve koruyucu tutum 1 birim arttığında öz-düzenleme becerisi 0,042 birim düşmektedir. Yordayıcı değişkenlerle öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişkilere bakıldığında, sorumluluk ile ($r=,553$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=,340$)], iletişim ile ($r=,552$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=,033$)], çocuğu tanıma ile ($r=,466$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=,040$)], çocuğu yönlendirme ile ($r=,519$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=,237$)], Çocuğu geliştirme ile ($r=,470$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=,067$)], Demokratik tutum ile ($r=,382$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=,186$)], Koruyucu tutum ile ($r=-,319$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=-,183$)], Otoriter tutum ile ($r=-,083$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=-,016$)], Aşırı hoşgörölü tutum ile ($r=-,221$), [diğer yordayıcı değişkenlerin yordayıcı etkisi kontrol edildiğinde ($r=-,016$)] düzeyinde korelasyon görülmektedir. Regresyon analizi sonucuna göre, öz-düzenlemeyi yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

Öz-düzenleme becerisi: ($-,016 \times \text{sorumluluk Puanı}$) + ($0,07 \times \text{iletişim Puanı}$) + ($0,01 \times \text{çocuğu tanıma Puanı}$) + ($0,257 \times \text{çocuğu geliştirme Puanı}$) + ($0,879 \times \text{çocuğu yönlendirme Puanı}$) + ($0,51 \times \text{demokratik tutum Puanı}$) + ($-,667 \times \text{otoriter tutum Puanı}$) + ($-,042 \times \text{koruyucu tutum Puanı}$) + ($-,055 \times \text{aşırı hoşgörölü tutum Puanı}$) + 24,18.

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmada, annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerileri etkisi incelenmiştir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek için “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği” kullanılmış ve bu ölçek ile annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının yaş, eğitim durumu, meslek, çocuğun cinsiyeti ve çocuğun yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerini belirlemek için “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)” kullanılmış ve bu ölçek ile annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin yaş, eğitim durumu, meslek, çocuğun cinsiyeti ve çocuğun yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. 4-6 yaş aralığında bulunan çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerini belirlemek amacı ile “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)” kullanılmış ve bu ölçek ile çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin cinsiyet, yaş, annelerinin yaşı, annelerinin eğitim durumu ve annelerinin mesleği değişkenlerine göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir. Ayrıca, annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkiye ve bu ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisine bakılmıştır. Araştırmanın bu kısmında analizler sonucunda ulaşılan bulgular, araştırmanın bağlamı ve literatürdeki benzer çalışmaların neticeleri göz önünde bulundurularak yorumlanmış ve çeşitli önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları aracılığıyla örneklem grubundan toplanan verilerin bulguları; literatürdeki benzer çalışmaların bulguları da incelenerek tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1.1. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Yönelik Bulguların Tartışılması:

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılan “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği”ne verdikleri yanıtların betimsel istatistik analizinden elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Yapılan betimsel istatistik sonuçlarına göre; annelerin “Otoriter Tutum” alt boyut, “Koruyucu Tutum” alt boyut, “Demokratik Tutum” alt boyut ve “Aşırı Hoşgörülü Tutum” alt boyut puanları ortalamanın altında kalmıştır. Bu bulgulara göre, annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının tüm alt boyut puanlarının ortalamanın altında olduğu görülmektedir.

5.1.1.1. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Annenin Yaşı Değişkenine İlişkin

Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk yetiştirme tutumları, Otoriter, Koruyucu ve Demokratik Tutum alt boyut puanlarının annenin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Tezel Şahin ve Özyürek (2008) tarafından yapılan çalışmada annenin yaşı değişkenine göre Otoriter ve Demokratik Tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Bu bulgunun aksine Şanlı ve Öztürk (2012) tarafından yapılan çalışmada ise annenin yaşı değişkenine göre Otoriter ve Koruyucu Tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Demokratik Tutum alt boyutunda ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Sonuçlara göre 23-30 yaş grubundaki annelerin otoriter ve koruyucu tutum alt boyut puan ortalamaları 31-40 yaş grubundaki annelerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olarak belirlenmiştir.

Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının annenin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile annelerin yaşının çocuk yetiştirme tutumlarından aşırı hoşgörülü tutuma etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada 21-25 yaş aralığındaki annelerin çocuk yetiştirme tutumları Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının 26-30 yaş, 31-35 yaş ve 36-40 yaş aralığındaki annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgunun aksine Demirdöven ve Özyürek (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin yaş değişkenine göre Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir fark bulunmuş ancak sonuçlara göre 41-45 yaş aralığında olan annelerin 31-35 yaş aralığında olan annelere göre daha aşırı hoşgörülü tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Tatlı ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada 30-37 yaş aralığında yer alan annelerin diğer yaş aralıklarında yer alan annelere göre otoriter ve koruyucu tutuma sahip olma seviyeleri daha az bulunmuştur. Literatürde yer alan araştırma sonuçları incelendiğinde, çok genç yaşlarda anne olan bireylerin olumsuz çocuk yetiştirme tutumuna sahip olma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Erken yaşta çocuk sahibi olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları hakkında detaylı bilgiye sahip olmaması nedeniyle olumsuz çocuk yetiştirme tutumu sergileyebilme ihtimalleri daha yüksek olabilmektedir.

5.1.1.2. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Eğitim Durumu Değişkenine

İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk yetiştirme tutumları, Otoriter ve Koruyucu Tutum alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Soylu (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Otoriter Tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olmadığı ancak Koruyucu Tutum alt boyutunda farklılaşma olduğu bulunmuştur. Araştırmada eğitim düzeyi arttıkça annelerin koruyucu tutum alt boyut puanlarının azaldığı görülmüştür. Bu bulguların aksine Şanlı ve Öztürk (2012) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Otoriter ve Koruyucu Tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Sonuçlara göre annelerin eğitim düzeyi azaldıkça otoriter ve koruyucu tutum alt boyut puanlarının arttığı görülmüştür. Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada Otoriter ve Koruyucu Tutum alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür. Araştırmanın sonucunda ilkokul ve ortaokul mezunu olan annelerin otoriter tutum alt boyut puanları daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Lisans ve lisansüstü mezunu annelerin koruyucu tutum alt boyut puanları daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Cantekin ve Gültekin Akduman (2020) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Otoriter Tutum alt boyut puanlarının farklılaştığı görülmüştür. Bulgulara göre annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe otoriter tutum puanlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Demirdöven ve Özyürek (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Otoriter Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre ilköğretim ve lise mezunu olan annelerin otoriter tutum alt boyut puanları ön lisans, lisans ve yüksek lisans mezunu grubunda yer alan annelerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Demokratik Tutum alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile annelerin eğitim durumunun çocuk yetiştirme tutumlarından demokratik tutuma etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada eğitim düzeyi arttıkça annelerin demokratik tutum alt boyut puanlarının arttığı görülmüştür. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Tezel Şahin ve Özyürek (2008) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Demokratik Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Araştırmada eğitim düzeyi arttıkça annelerin demokratik tutum alt boyut puanlarının arttığı görülmüştür. Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Demokratik Tutum alt boyut puanlarının farklılaştığı görülmüştür. Lisans ve lisansüstü mezunu annelerin demokratik tutum alt boyut puanları daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu bulguların aksine Soylu (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Demokratik Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir

farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Demirdöven ve Özyürek (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Demokratik Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre yüksek lisans mezunu olan annelerin demokratik tutum alt boyut puanları diğer eğitim düzeyinde yer alan annelerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile annelerin eğitim durumunun çocuk yetiştirme tutumlarından aşırı hoşgörülü tutuma etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada eğitim düzeyi arttıkça annelerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyut puanlarının azaldığı görülmüştür. Bu bulgunun aksine Soylu (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre eğitim düzeyi yüksek olan annelerin diğer eğitim düzeyinde yer alan annelere göre olumlu çocuk yetiştirme tutumuna sahip oldukları söylenebilmektedir (Demirdöven ve Özyürek, 2022). Eğitim düzeyi düşük olan bireylerin olumsuz çocuk yetiştirme tutumuna sahip olma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

5.1.1.3. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Meslek Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk yetiştirme tutumları, Otoriter Tutum, Koruyucu Tutum, Demokratik Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının annenin mesleği değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Tezel Şahin ve Özyürek (2008) tarafından yapılan çalışmada annenin mesleği değişkenine göre Otoriter Tutum ve Demokratik Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Bu bulguların aksine Demirdöven ve Özyürek (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin mesleği değişkenine göre Demokratik Tutum, Otoriter Tutum ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Çalışmayan annelerin demokratik tutum alt boyut puanları memur ve diğer meslek grubunda yer alan annelere göre daha düşük bulunmuştur. Çalışmayan annelerin otoriter tutum alt boyut puanları memur ve diğer meslek grubunda yer alan annelere göre daha yüksek bulunmuştur. Serbest meslek grubunda yer alan annelerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyut puanları diğer meslek grubunda yer alan annelere göre daha düşük bulunmuştur.

Tatlı ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada ev hanımı olan annelerin çalışan annelere kıyasla daha otoriter ve daha koruyucu oldukları görülmüştür. Ev hanımı olan anneler herhangi bir meslek grubunda çalışan annelere kıyasla daha otoriter ve koruyucu tutuma sahiptirler (Ömeroğlu, 1996). Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde çalışan annelerin olumlu çocuk yetiştirme tutumuna sahip olma durumları daha yüksektir. Ancak yapılan araştırmada annenin mesleğine göre bir farklılaşma olmamasının sebebi meslek gruplarında yer alan katılımcıların eşit bir şekilde dağılmaması olabilir.

5.1.1.4. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuğun Yaşı Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk yetiştirme tutumları, Otoriter, Demokratik ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının çocuğun yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Toran ve Özden (2022) tarafından yapılan çalışmada çocuğun yaş değişkenine göre Otoriter Tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Tatlı ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada 6 yaş grubu çocukların annelerinin otoriter ve koruyucu tutuma sahip olduğu, 4 ve 5 yaş grubu çocukların annelerinin ise demokratik tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Koruyucu Tutum alt boyut puanlarının çocuğun yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile çocukların yaşlarının çocuk yetiştirme tutumlarından koruyucu tutuma etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada çocuğun yaşı azaldıkça annelerin koruyucu tutum alt boyut puanlarının arttığı görülmüştür. Çocukların yaşları ilerledikçe annelerin koruyucu tutuma sahip olma ihtimallerinin daha düşük olduğu söylenebilir (Toran ve Özden, 2022). Çocukların yaşı küçüldükçe annenin çocuğuna daha fazla bakım göstermesi ve aynı zamanda çocuğuna zarar gelmemesi adına daha temkinli davranışlar sergilemesi annenin koruyucu tutuma sahip olma ihtimalini arttırabilir.

5.1.1.5. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuğun Cinsiyeti Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk yetiştirme tutumları, Otoriter Tutum alt boyut puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile çocukların cinsiyetinin çocuk yetiştirme tutumlarından otoriter tutuma etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada erkek çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları Otoriter Tutum alt boyut puanlarının kız çocuğu olan annelerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu

bulunmuştur. Kız ve erkek çocuk arasında yapılan ayrım geleneksel toplumlarda ön plana çıkmaktadır. Anne ve babalar, erkek çocuklarını kız çocuklarına kıyasla daha kuvvetli ve güçlü bulmaktadırlar. Bu nedenle de erkek çocuklarını yetiştirirken daha otoriter tutuma sahip olmaktadır (Şanlı, 2007).

Koruyucu, Demokratik ve Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada çocuğun cinsiyeti değişkenine göre Koruyucu, Demokratik, Aşırı Hoşgörülü ve Otoriter Tutum alt boyut puanlarının farklılaşmadığı görülmüştür. Demirdöven ve Özyürek (2022), Kurttekin (2018), İnci ve Deniz (2015) tarafından yapılan çalışmalarda çocuğun cinsiyetine göre annelerin çocuk yetiştirme tutumlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

5.1.2. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterliliklerine Yönelik Bulguların Tartışılması:

Annelerin çocuk eğitimi yeterlilik düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)”na verdikleri yanıtların betimsel istatistik analizinden elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Yapılan betimsel istatistik sonuçlarına göre; annelerin “Sorumluluk Kazandırma” alt boyut, “İletişim-Etkileşim” alt boyut, “Çocuğu Tanıma” alt boyut, “Çocuğu Geliştirme” alt boyut ve “Çocuğu Yönlendirme” alt boyut puanları ortalamanın altında kalmıştır. Bu bulgulara göre, annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin tüm alt boyut puanlarının ortalamanın altında olduğu görülmektedir.

5.1.2.1. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Annenin Yaşı Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri, Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanlarının annenin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri alt boyutlarında annenin yaşına göre anlamlı bir farklılaşma olmamasının sebebi araştırmaya katılan annelerin yaş gruplarının eşit bir şekilde dağılmaması olabilir. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Kurt ve Aslan (2020) tarafından yapılan çalışmada annelerin yaşı değişkenine göre ebeveyn öz-yeterlik puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgunun aksine Karaçöl (2021) tarafından sağlık çalışanları ile yapılan çalışmada ebeveynlerin yaşlarına göre öz yeterlilik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu

tespit edilmiştir. Sonuçlara göre yaşı büyük olan sağlık çalışanlarının ebeveyn öz yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

5.1.2.2. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri, Sorumluluk Kazandırma ve Çocuğu Geliştirme alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile annenin eğitim durumunun çocuk eğitimi yeterliliklerinden sorumluluk kazandırma ve çocuğu geliştirme alt boyutlarına etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada eğitim düzeyi arttıkça annelerin sorumluluk kazandırma alt boyut puanlarının azaldığı görülmüştür. Bu bulgunun aksine Kılıç ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Sorumluluk Kazandırma alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Araştırmada ilkokul ve üniversite mezunu grubunda yer alan annelerin puanlarının ortaokul mezunu grubunda yer alan annelerin çocuğu geliştirme alt boyut puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Kılıç ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre Çocuğu Geliştirme alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Diğer eğitim düzeyinde yer alan ebeveynlerin, okuryazar olmayan ebeveynlere göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma ve Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun aksine Kılıç ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre İletişim-Etkileşim ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. İletişim-Etkileşim alt boyutunda diğer eğitim düzeyinde yer alan ebeveynlerin, okuryazar olmayan ebeveynlere göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Çocuğu Yönlendirme alt boyutunda diğer eğitim düzeyinde yer alan ebeveynlerin, okuryazar olmayan ebeveynlere göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

5.1.2.3. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Meslek Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanlarının annenin mesleği değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sorumluluk Kazandırma ve Çocuğu Tanıma alt boyut puanlarının annenin mesleği değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna

ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile annelerin mesleklerinin çocuk eğitimi yeterliliklerinden sorumluluk kazandırma ve çocuğu tanıma alt boyutlarına etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada ev hanımı olan annelerin sorumluluk kazandırma alt boyut puanları memur olan annelere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ev hanımı olan ve diğer meslek grubunda yer alan annelerin çocuğu tanıma alt boyut puanları memur olan annelere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Özkubat ve Elibol (2018) tarafından yapılan çalışmada annenin mesleği değişkenine göre ebeveynin öz yeterliliği puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Çalışmayan annelerin puan ortalamalarının çalışan annelere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde çalışmayan annelerin yani diğer bir ifade ile ev hanımı grubunda yer alan annelerin evde çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmelerinden dolayı ebeveyn öz yeterlilik seviyesinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bulguların aksine Karaçöl (2021) tarafından sağlık çalışanlarıyla yapılan çalışmada mesleğe göre ebeveynlik öz yeterlilik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Sonuçlara bakıldığında mesleği doktor olan sağlık çalışanlarının diğer meslek grubunda yer alan sağlık çalışanlarına göre ebeveyn öz yeterliliklerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

5.1.2.4. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Çocuğun Yaşı Değişkenine İlişkin

Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri, Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanlarının çocuğun yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun aksine Yurtsever Kılıçgün (2017) tarafından yapılan çalışmada 60-66 aylık yaş grubunda yer alan çocukların annelerin ebeveynlik öz yeterlilik puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışma grubunda yer alan çocukların yaşlarının eşit bir şekilde dağılmaması, 5 yaş grubunda yer alan çocukların diğer çocuklara oranla daha fazla olması nedeniyle yapılan çalışmada çocuğun yaşı değişkeni annenin çocuk eğitimi yeterliliğini etkilemeyebilir. Çalışma grubuna her yaş grubundan eşit sayıda ya da birbirine yakın sayıda çocuklar dahil edilerek çocuğun yaşı değişkeninin etkisi daha net bir şekilde anlaşılabilir.

5.1.2.5. Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Çocuğun Cinsiyeti Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri, Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyut puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın

sonucunu destekler nitelikte Kılıç ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada çocuğun cinsiyeti değişkenine göre alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Özkubat ve Elibol (2018) tarafından yapılan çalışmada çocuğun cinsiyeti değişkenine göre ebeveynin öz yeterliliği puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur.

Literatürde yer alan benzer çalışmalar incelendiğinde çocuğun cinsiyeti değişkenin annenin çocuk eğitimi yeterliliğine etki etmediği görülmüştür.

5.1.3. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeylerine Yönelik Bulguların Tartışılması:

Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)”na verdikleri yanıtların betimsel istatistik analizinden elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Yapılan betimsel istatistik sonuçlarına göre; annelerin “Dikkat” alt boyut, “Çalışma Belleği” alt boyut, “Engelleyici Kontrol-Duygu” alt boyut ve “Engelleyici Kontrol-Davranış” alt boyut puanları ortalamanın altında kalmıştır. Bu bulgulara göre, çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin tüm alt boyut puanlarının ortalamanın altında olduğu görülmektedir.

5.1.3.1. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeyleri ile Annenin Yaşı Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri, Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının annenin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Tekin ve Koçyiğit (2020) tarafından yapılan çalışmada annenin yaşı değişkenine göre çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin annenin yaşı değişkenine göre incelendiği çok fazla çalışmanın olmadığı görülmüştür. Ayrıca annenin yaşı değişkeninin yer verildiği çalışmalarda ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

5.1.3.2. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeyleri ile Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri, Dikkat ve Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile annelerin eğitim durumlarının çocukların öz-düzenleme becerileri dikkat ve engelleyici kontrol-duygu alt boyutlarına etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada eğitim düzeyi arttıkça çocukların dikkat alt boyut puanlarının

arttığı görülmüştür. İlkokul, lise ve üniversite mezunu olan annelerin çocuklarının öz-düzenleme beceri düzeyleri Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Saraç ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu yükseldikçe çocukların Dikkat ve Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının yükseldiği görülmüştür. Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada annelerin eğitim durumu değişkenine göre çocukların Dikkat alt boyut puanlarının farklılaşmadığı ancak Engelleyici Kontrol-Duygu alt boyut puanlarının farklılaştığı görülmüştür. Annelerin eğitim düzeyi arttıkça çocukların engelleyici kontrol-duygu alt boyut puanlarının yükseldiği görülmüştür.

Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun aksine Saraç ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu yükseldikçe çocukların Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının yükseldiği görülmüştür. Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının yükseldiği görülmüştür. Tekin ve Koçyiğit (2020) tarafından yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkenine göre çocuklarının öz-düzenleme becerisi düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde annelerin eğitim düzeyinin çocukların öz-düzenleme becerilerine etki ettiği, annelerin eğitim seviyesi arttıkça çocuklarının gelişimlerine katkısının daha fazla olduğu söylenebilir.

5.1.3.3. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeyleri ile Meslek Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri, Dikkat alt boyut puanlarının annenin mesleği değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile annelerin mesleğinin öz-düzenleme becerileri dikkat alt boyutuna etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada memur olan annelerin çocuklarının ev hanımı olan annelerin çocuklarına göre dikkat alt boyut puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının annenin mesleği değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguların aksine Gümrükçü Bilgici (2022) tarafından yapılan çalışmada annenin çalışma durumu

değişkenine göre Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Sonuçlara bakıldığında çalışmayan annelerin çocuklarının daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Tekin ve Koçyiğit (2020) tarafından yapılan çalışmada annenin çalışma durumu değişkenine göre çocukların öz-düzenleme becerileri puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

5.1.3.4. Çocukların Öz-Düzenleme Beceri Düzeyleri ile Çocuğun Yaşı Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri, Dikkat, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma Belleği alt boyut puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile çocukların yaşlarının öz-düzenleme becerileri çalışma belleği alt boyutuna etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada 4 yaşındaki çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri Çalışma Belleği alt boyut puanlarının 6 yaşındaki çocuklardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgunun aksine Tozduman Yaralı ve Güngör Aytar (2017) tarafından yapılan çalışmada 6 yaş grubundaki çocukların 5 yaş grubundaki çocuklara göre daha yüksek öz-düzenleme becerileri puanlarına sahip oldukları bulunmuştur. Kurt ve Dikici Sığırtmaç (2023) tarafından yapılan çalışmada 68 aydan büyük olan çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri 57-68 aylık çocuklardan anlamlı olarak daha yüksektir.

5.1.3.5. Çocukların Öz-düzenleme Beceri Düzeyleri ile Çocuğun Cinsiyeti Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri, Dikkat alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile çocuğun cinsiyetinin öz-düzenleme becerileri dikkat alt boyutuna etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmada kız çocuklarının öz düzenlenme beceri düzeyleri dikkat alt boyut puanlarının erkek çocuklarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Gümrükçü Bilgici (2022) tarafından yapılan çalışmada çocuğun cinsiyeti değişkenine göre Dikkat alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Sonuçlara bakıldığında kız çocuklarının daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Kurt ve Dikici Sığırtmaç (2023) tarafından yapılan çalışmada kız çocuklarının öz-düzenleme becerileri puanları erkek çocuklarının öz-düzenleme becerileri puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Tuzcuoğlu ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre kızların erkeklere kıyasla daha fazla öz-düzenleme becerisine sahip olduğu

görülmüştür. Bu bulgunun aksine Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada çocuğun cinsiyeti değişkeninin Dikkat alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Uykan ve Akkaynak (2019) tarafından yapılan çalışmada çocuğun cinsiyeti değişkeninin Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Bu bulguların aksine Gümrükçü Bilgici (2022) tarafından yapılan çalışmada çocuğun cinsiyeti değişkenine göre Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Sonuçlara bakıldığında kız çocuklarının daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde kız çocuklarının erkek çocuklarıyla oranla daha yüksek öz-düzenleme beceri düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

5.1.4. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması: Çalışma grubunda yer alan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının belirlenmesi için “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği” ve annelerin çocuk eğitimi yeterliliklerinin belirlenmesi için “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Anne Formu)” kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan iki ölçek arasındaki ilişkinin saptanması amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda; “Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği”nin alt boyutları ile “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği”nin alt boyutları arasında ilişki olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği Demokratik Tutum alt boyut puanları ile Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği’nin tüm alt boyut puanları arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırmanın sonucunu destekler nitelikte Gümrükçü Bilgici (2022) tarafından yapılan çalışmada annelerin çocuk eğitimi yeterlilikleri Dikkat, Çalışma Belleği, Engelleyici Kontrol-Duygu ve Engelleyici Kontrol-Davranış alt boyutları ile istendik anne tutumları arasında pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Demirdöven ve Özyürek (2022) tarafından yapılan çalışmada annelerin ebeveyn öz yeterlik algıları ile çocuk yetiştirme tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulgunun aksine Uyanık Balat ve Yılmaz (2014) tarafından yapılan çalışmada ise annelerin ebeveyn öz yeterliliği ile Aşırı Koruyucu Tutum ve Otoriter Tutum arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre ebeveynlik öz yeterliği seviyesi arttıkça annelerin çocuklarına karşı sergiledikleri demokratik tutum davranışlarının arttığı bunun aksine otoriter tutumlarının da azaldığı söylenebilmektedir (Demirdöven ve Özyürek, 2022).

5.1.5. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Çocuk Eğitimi Yeterlilik Düzeylerinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerilerini Yordama Düzeylerine Dair Bulguların Tartışılması:

Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının, 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerileri Sorumluluk Kazandırma, İletişim-Etkileşim, Çocuğu Tanıma, Çocuğu Geliştirme ve Çocuğu Yönlendirme alt boyutlarına anlamlı düzeyde etki ettiği saptanmıştır. Söz konusu dokuz değişken birlikte çocukların öz-düzenleme becerilerinin %47'sini açıklamaktadır. Yordayıcı değişkenlerden Sorumluluk Kazandırma, Çocuğu Yönlendirme, Demokratik Tutum ve Koruyucu Tutum değişkenlerinin, öz-düzenleme becerileri üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliği açısından Sorumluluk Kazandırma davranışının artması çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerini düşürmektedir. Annelerin çocuk eğitimi yeterliliği açısından Çocuğu Yönlendirme davranışının artması çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerini arttırmaktadır. Üredi ve Erden (2009) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde, algılanan anne baba tutumlarının öz-düzenleme stratejilerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerinin gelişmesinde anne ve babaların öz yeterliliklerinin katkısı olduğu düşünülmektedir (Soyoğlu, 2019). Ebeveynlerin duyarlı bakım vermesi, öz düzenlemenin erken gelişimini desteklemektedir (Williams ve Berthelsen, 2017). Aile ile ilgili faktörlerin çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde doğrudan ve dolaylı koruyucu etkiler gösterdiği ifade edilmektedir (Saltzman ve diğerleri, 2018). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarından Demokratik Tutum arttıkça çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri artmaktadır. Huang ve Prochner (2004) tarafından yapılan araştırmada demokratik aile tutumuna sahip olan ailelerin çocuklarının yüksek düzeyde öz-düzenlemeye sahip oldukları belirlenmiştir. Gümrükçü Bilgici (2022) de, istendik anne tutumlarının çocukların öz düzenleme becerilerini yordadığını ifade etmektedir. Anne ve babaların demokratik tutuma sahip olması ve çocuklarının bireysel davranışlarını ortaya koymasını desteklemesi çocukların öz-düzenleme stratejilerini kullanmasını arttırabilir (Üredi ve Erden, 2009). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarından Koruyucu Tutum arttıkça çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri düşmektedir. Aşın koruyucu yaklaşıma sahip anne ve babaların çocuklarının kendi kendisini yöneten bir birey olma davranışları engellenmektedir (Kaya, 1997).

5.2. Öneriler

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; araştırmacılara, alanda çalışan uzmanlara ve annelere yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmada annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisi; annenin yaşı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, çocuğun cinsiyeti ve çocuğun yaşı değişkenleri ile incelenmiştir. Araştırma çocuğun kaçınıcı çocuk olduğu, çocuğun kardeş sayısı, çocuğun okul öncesi eğitim süresi gibi değişkenlerin etkisinin de araştırıldığı şekilde yapılarak alan yazına daha detaylı veriler katılmalıdır.

- Bu araştırmanın çalışma grubu anneler ile sınırlı kalmıştır. Verilerin niteliğini artırmak ve daha detaylı bir çalışma yapmak amacıyla babalar da araştırma sürecine dahil edilebilir ve elde edilen araştırma sonuçları karşılaştırılabilir.

5.2.2. Alanda Çalışan Uzmanlara Yönelik Öneriler

- Öğretmenler tarafından anne ve babalara çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk yetiştirme yeterlilikleri konularında aile eğitimi çalışmaları gerçekleştirilebilir.

- Çocuklar ve aileleri doğal ortamında gözlemlemek amacıyla ev ziyaretleri gerçekleştirilerek gözlemler yapılması ve bu gözlemlerden elde edilen verilerle ailelere destek hizmetlerinin sunulması sağlanabilir.

- Çocuk yetiştirme tutumları, çocuk eğitimi yeterlilikleri ve çocuklarda öz-düzenleme becerileri konularında alanında uzman kişiler okula davet edilerek eğitimcileri ve aileleri bilgilendirmek için seminer ve konferanslar düzenlenebilir.

5.2.3. Ailelere Yönelik Öneriler

- Araştırma bulgularına göre annelerin yaşları küçüldükçe annelerin olumsuz çocuk yetiştirme tutumlarına sahip olma derecesi artmaktadır. Bu nedenden dolayı özellikle genç yaşta çocuk sahibi olacak anne ve babalara, belediye ve halk eğitim merkezleri gibi kurumların ebeveynler için özel olarak hazırlamış oldukları kurslara katılım sağlamaları önerilebilir.

Kaynakça

- Adams, A. M., Bourke, L., & Willis, C. (1999). Working memory and spoken language comprehension in young children. *International Journal of Psychology*, 34, 364–373.
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.
- Aslan, E. (1992). Benlik kavramı ve bireyin yaşamındaki etkileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 7-14.
- Astarlar, F. (2019). Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerinin izlenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Aydın, M. Z. (2015). *Ailede ahlak eğitimi*. Timaş Yayınları.
- Aydın, F. & Ulutaş, İ. (2017). Okul öncesi çocuklarda öz-düzenleme becerilerinin gelişimi. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 36-45.
- Bağatarhan, N. & Nazlı, S. (2013). Ebeveyn eğitim programının annelerin ebeveynlik öz-yeterliklerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 31, 67-88.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 32(2), 122-147.
- Baş, T. (2019). Annelerin öz yeterliklerinin ve 60 – 72 aylık çocuklarıyla olan etkileşimlerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907.
- Becker, D. R., McClelland, M. M., Loprinzi, P. & Trost, S. G. (2014). Physical activity, self-regulation, and early academic achievement in preschool children. *Early Education and Development*, 25, 56-70.

- Berg, D. H. (2008). Working memory and arithmetic calculation in children: the contributory roles of processing speed, short-term memory, and reading. *Journal of Experimental Child Psychology*, 99(4), 288-308.
- Bloomfield, L. & Kendall, S. (2012). Parenting self-efficacy, parenting stress, and child behavior before and after the parenting program, *Primary Health Care Research and Development*, 13(4), 364-372.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2008). Developing self-regulation in kindergarten: Can we keep all the crickets in the basket? Beyond the Journal. Young Children on the Web. NAEYC.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. & Kılıç, E. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Canatan, K., Konbak, E., Aslan, T., Özdemir, M. & Yılmaz, Ö. M. (2020). Geleneksel ve modern ailelerde çocuk yetiştirme tutumları, *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 151-165.
- Cantekin & Gültekin Akduman (2020). Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuklarının duygularını yönetme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(1), 87-92.
- Çağdaş, A. (2007). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Dağgöl, H. C. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının öz-düzenleme becerileri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs.
- Demirdöven, B. & Özyürek, A. (2022). Okul öncesi çocuğu olan annelerin ebeveynlik öz yeterlikleri ve tutumları arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(82), 495-510.
- Dursun, A. (2010). Okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleriyle anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eisenberg, N. & Okun, M. A. (1996). The relations of dispositional regulation and emotionality to elders' empathy-related responding and affect while volunteering. *Journal of Personality*, 64(1), 157-183.

- Emre, O., Ulutaş, A., Ayanoglu, M. & Kaçmaz, C. (2019). Türkiye 'de yaşayan göçmen suriyeli annelerin çocuk eğitimi yeterliliği düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Bilimsel Eğitim Araştırmaları*, 3(2), 74-90.
- Erden, S. (2017). *Çocuk gelişiminde aile ortamının rolü*. İstanbul: Çamlıca Çocuk Yayınları.
- Eren, S. (2022). Anne baba ilgisinin okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerisi üzerindeki etkisi. (Yayınlanmamış doktora tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Eroğlu, Ö. (2013). Tutumlar. Ö. Eroğlu ve A. Şimşek (Eds.), *Davranış bilimleri içinde* (ss. 128-140). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Erol, A. & İvrendi, A. (2018). 4-6 yaş çocuklarına yönelik öz-düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi (anne formu). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 178-195.
- Ertürk, Y. D. (2013). *Davranış bilimleri*. İstanbul: Kutup Yıldızı Yayınları.
- Fındık Tanrıbuyurdu, E. & Güler Yıldız, T. (2014). Okul öncesi öz-düzenleme ölçeği (OÖDÖ). Türkiye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39 (176), 317-328.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. Sage Publication.
- Gözüm, A. İ. C. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarında çalışma belleği ve engelleyici kontrol: dikkatin aracı rolü. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 609-638.
- Gümrükçü Bilgici, B. (2022). 48-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının öz-düzenleme becerileri ile istendik ve istenmedik anne tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(1), 130-151.
- Harris, R. C., Robinson, J. B., Chang, F. & Burns, B. M. (2007). Characterizing preschool children's attention regulation in parent-child interactions: the roles of effortful control and motivation. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 28(1), 25–39.
- Huang, J. & Prochner, L. (2004). Chinese parenting styles and children's selfregulated learning. *Journal of Research in Childhood Education*, 18(3), 227-239.
- Işıksolu Aysel, Y. (2020). 60- 72 aylık çocukların öz-düzenleme becerileri, sosyal yetkinlik davranışları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi.

- (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- İnci, M. A. & Deniz, Ü. (2015). Baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2).
- Jambunathan, S., Burts, D. C. & Pierce, S. (2000). Comparison of parenting attitudes among five ethnic groups in the United States. *Journal of Comparative Family Studies*, 31(4), 395-406.
- Jones, T. L. & Prinz R. J. (2005). Potential roles of parental self-efficacy in parent and child adjustment: a review. *Clinical Psychology Review*, 25(3), 341-363.
- Kandır, A. & Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(14), 33-38.
- Karaçöl, E. (2021). Sağlık çalışanlarının ebeveyn öz yeterliliklerinin değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler ve teknikler* (26. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, H. (2007). Erken çocukluk eğitimi programlarından anne-çocuk eğitim programı'nın altı yaş grubundaki çocukların bilişsel gelişimlerine etkisi. *İlköğretim Online*, 6(2), 234-248.
- Kaya, M. (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(9), 193-204.
- Kılıç, M., Kaç, B., Salman, Z., Polat, Z. & Yağcı, F. (2022). İşitme kayıplı çocuğa sahip ebeveynlerin öz yeterliği ile çocuk eğitimi yeterliği arasındaki ilişkinin araştırılması: kesitsel bir çalışma. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(3), 803-814.
- Kılınç, F. E. & Aral, N. (2016). Çocuk yetiştirme tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(16), 199-222.

- Kıvanç, R. (2020). 24-36 aylık çocuğu olan annelerin özyeterlik algıları ve çocuk yetiştirme tutumları ile çocuğun motor gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kong, C. & Yasmin, F. (2022). Impact of parenting style on early childhood learning: mediating role of parental self-efficacy. *Front. Psychol*, 13.
- Kordi, A. & Baharudin, R. (2010). Parenting attitude and style and its effect on children's school achievements. *International Journal of Psychological Studies*, 2(2), 217-222.
- Kotaman, H. (2008). Özyeterlilik inancı ve öğrenme performansının geliştirilmesine ilişkin yazın taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 111-133.
- Kurt, Ş. H. & Aslan, D. (2020). Okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin öz-yeterlik, psikolojik sağlamlık ve ebeveyn tutumlarının incelenmesi. *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 211-240.
- Kurt, Ş. H. & Dikici Sığırtmaç, A. (2023). Çocuğun öz-düzenleme gelişimi: okul öncesi eğitim süresi ve öğretmenlerin öz-düzenleme düzeyi bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 48(214), 99-115.
- Kurttekin, M. (2018). 2-4 yaş grubunda çocukları olan ailelerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumu (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Leech, N.L., Barret, K. C. & Morgan, G. A. (2005). *SPSS for intermediate statistics: Use and interpretation*. (Second Edition). Lawrence Earlbaum.
- LeCuyer, E. A., Swanson, D. P., Cole, R. & Kitzman, H. (2011). Effect of African-and European-American maternal attitudes and limit-setting strategies on children's self-regulation. *Research in Nursing & Health*, 34(6), 468-482.
- McClelland, M. M. & Cameron, C. E. (2012). Self-regulation in early childhood: improving conceptual clarity and developing ecologically valid measures. *Child Development Perspectives*, 6(2), 136-142.
- Montroy, J. J., Bowles, R. P., Skibbe, L. E., McClelland, M. M. & Morrison, F. J. (2016). Erken çocukluk döneminde öz-düzenlemenin gelişimi. *Gelişim Psikolojisi*, 52(11), 1744-1762.

- Ömeroğlu, F. (1996). Okulöncesi dönemde çocuğun terbiyesinde annenin rolü ve annelerin çocuk yetiştirme tutumları (anne tutumlarının demografik bilgilere göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bir araştırma). (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özben, Ş. & Argun, Y. (2022). Okul öncesi çocuklarının anne-babalarının çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili değişkenlerin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 18-28.
- Özkubat, S. & Elibol, F. (2018). Ebeveyn özyeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. H. Bağcı, F. Yardımcıoğlu, F. Beşel & F. Pekşen (Eds.), International Congress on Political, Economic and Social Studies içinde (212-220). Sakarya: Pesa Yayınları.
- Öztabak, M. E. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının öz-düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Karabük.
- Öztabak, M. E. & Özyürek, A. (2018). Okul öncesi çocuklarda öz-düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(5), 385-395.
- Öztürk, C. & Şanlı, D. (2007). Annelerin eğitim durumunun çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Ege Pediatri Bülteni*, 14(3), 145-150.
- Özyürek, A. & Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.
- Özyürek, A. (2015). Okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ile anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 206(45), 106-120.
- Özyürek, A., Yavuz, N. F., Bedge, Z. & Özkan, İ. (2017). Okul öncesi çocuğa sahip anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının iki farklı bakış açısından incelenmesi. *International Congress on Political, Economic and Social Studies*, 2, 11-18.
- Peacock Chambers, E., Martin, J. T., Necastro, K. A., Cabral, H. J. & Bair Merritt, M. (2017). The influence of parental self-efficacy and perceived control on the home learning environment of young children. *Academic Pediatrics*, 17(2), 176-183.

- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Atli, S. & Şahin, B. K. (2015). Okul öncesi dönem: anne baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 972-991.
- Saltzman, J. A., Fiese, B. H., Bost, K. K., & McBride, B. A. (2018). Development of appetite self-regulation: Integrating perspectives from attachment and family systems theory. *Child Development Perspectives*, 12(1), 51-57.
- Saraç, S., Abanoz, T. & Ogelman, H. G. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının öz-düzenleme becerilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 2(3), 1-11.
- Soylu, D. (2022). 3-6 yaş arası çocukları olan annelerin çocukluk çağı travmaları, çocuk yetiştirme tutumları ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Soyoğlu, F. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ebeveyn öz yeterlik ve öfke düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şanlı, D. (2007). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şanlı, D. & Öztürk, C. (2012). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 31-48.
- Şimşek, M. Ş., Çelik, A. & Akgemci, T. (2019). *Davranış bilimleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Tatlı, S., Selimoğlu, H. & Bademci, D. (2012). Çocukları okul öncesi eğitime devam eden annelerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 101-114.
- Tekin, H. & Koçyiğit, S. (2020). Öz-düzenleme becerilerinin ilkokula hazırbulunuşluk üzerindeki etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(5), 1932-1945.
- Tezel Şahin, F. & Özyürek, A. (2008). 5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 395-414.

- Tocu, R. (2014). Study on the parental beliefs and attitudes towards child rearing and education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 137, 153 – 157.
- Toran, M. & Özden, B. (2022). Are there any changes in mothers' attitudes? analysis of the impact of the COVID-19 quarantine on child-rearing attitudes. *Children and Youth Services Review*, 134, 1-10.
- Tozduman Yaralı, K. & Güngör Aytar, F. A. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarının öz-düzenleme becerileri yönünden incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 856-870.
- Tuzcuoğlu, N., Efe Azkeskin, K., İlçi Küsmüş, G & Cengiz, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının öz-düzenleme becerileri ile benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 607-623.
- Tuzcuoğlu, N., Azkeskin, K., Niran, Ş. & Özkan, S. (2020). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Ural, G., Gültekin Akduman, G. & Şepitci Sarıbaş, M. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının öz-düzenleme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 24(83), 323-342.
- Uyanık Balat, G. (2007). İlköğretime başlayan çocukların anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının okul öncesi eğitimden yararlanma düzeylerine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32(143), 89-99.
- Uyanık Balat, G. & Yılmaz, E. (2014). Okul öncesi dönemdeki çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumları ile ebeveyn öz yeterlilik algılarının incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(4), 394-402.
- Uykan, E. & Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz-düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.
- Üredi, I. & Erden, M. (2009). Öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının yordayıcısı olarak algılanan anne baba tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 781-811.

- Watson, A. J. & Bell, M. A. (2013). Individual differences in inhibitory control skills at three years of age. *Developmental Neuropsychology*, 38(1), 1-21. DOI: 10.1080/87565641.2012.718818.
- Williams, K. E. & Berthelsen, D. (2017). The development of prosocial behaviour in early childhood: contributions of early parenting and self-regulation. *International Journal of Early Childhood (IJE)*, 49, 73–94. <https://doi.org/10.1007/s13158-017-0185-5>
- Yalçın, F. & Türnüklü, A. (2011). Algılanan ana-baba davranışları ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 717-735.
- Yavuzer, H. (2007). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2011). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşil, R., Aslander M. & Şahan, E. (2018). Çocuk eğitimi yeterliği ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(3), 283-302.
- Yılmaz Bolat, E. (2011). Anne baba eğitiminin beş-altı yaş çocuğa sahip anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz Bolat, E. (2016). Beş-altı yaş grubu çocuğa sahip annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının bazı demografik değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 1, 54-65.
- Yörükoğlu, A. (1982). *Çocuk ruh sağlığı*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yurtsever Kılıçgün, M. (2017). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların annelerinin öz yeterlilik durumlarının incelenmesi. E. Babaoğlu, E. Kırıl, A. Çilek & F. G. Yılmaz (Eds.), *Eğitime Farklı Bakış içinde* (93-102). Ankara: Eyuder Yayınları.
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. P. M. Boekaerts ve M. Zeidner (Yay. haz.). *Handbook of self regulation içinde* (s. 13-39). Academic Press.
- Zimmerman, B. J. (2008). Investigating self-regulation and motivation: historical background, methodological developments, and future prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166-183.

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

Değerli Katılımcılar,

Aşağıda annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerine etkisini incelemek amacıyla hazırlanmış sorular yer almaktadır. Sizden istenilen bu sorulara içtenlikle yanıt vermenizdir. Verdiğiniz yanıtlar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacak ve cevaplarınız gizli kalacaktır.

Katılımlarınız için teşekkür ederim.

Bursa Uludağ Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans

Elif DİKTAŞ

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Çocuğunuz Cinsiyeti Kız () Erkek ()

2.Çocuğunuzun Yaşı? 4 () 5 () 6 ()

3. Yaşınız?

20 yaş ve altı () 21-25 yaş () 26-30 yaş () 31-35 yaş () 36-40 yaş ()

41-45 yaş () 46 yaş ve üzeri ()

4.Eğitim Durumunuz?

Okuryazar değil () İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu ()

Lise mezunu () Üniversite mezunu ()

5.Mesleęiniz?

Ev Hanımı () Memur () İşçi () Serbest meslek () Emekli () Diğer ()

Ek 2: Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği

Sevgili Anne,

Aşağıda, annelerin çocuklarını nasıl yetiştirdikleri hakkında ifadeler bulunmaktadır. Her bir ifade için size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Örneğin; Çocuğuma yatmadan önce masal anlatırım- ifadesinde; eğer çocuğunuza yatmadan önce her gece masal anlatıyorsanız “HER ZAMAN” seçeneğini, her gece değil ancak, sık sık masal anlatıyorsanız “SIK SIK” seçeneğini, ara sıra masal anlatıyorsanız “BAZEN” seçeneğini, çocuğunuza yatmadan önce hiç masal anlatmıyorsanız “HİÇBİR ZAMAN” seçeneğini işaretleyiniz.

Araştırma için bütün ifadelerin okunarak cevaplandırılması çok önemlidir. Bazı ifadeler birbirine benzer olsa bile bütün maddelere cevap veriniz.

Göstermiş olduğunuz ilgiden ve çalışmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

	Her Zaman	Sık Sık	Bazen	Hiçbir Zaman
1. Çocuğumu hasta olmaması için çok kalın giydiririm.				
2. Çocuğumu ceza olarak yatağa gönderirim.				
3. Çocuğumun yemek yemesi için her türlü yolu denerim.				
4. Çocuğumun yemek yememesi beni sinirlendirir.				
5. Çocuğumun isteklerini ben yapmam ancak babası/annesi yapar.				
6. Çocuğum, söylediklerimi anında yerine getirmelidir.				
7. Çocuğumun istediği kadar televizyon seyretmesi için izin veririm.				
8. Çocuğumu çok yemesi için zorlarım.				
9. Çocuğum ağladığı zaman istediğini yaparım.				
10. Çocuğumun oyuncaklarını ben toplarım.				
11. Çocuğuma anne/babasının kızmaması için uslu olmasını söylerim.				
12. Çocuğumla, oyun oynamak için günde en az bir saat zaman ayırırım.				
13. Çocuğuma katı yiyecekleri püre haline getirerek yediririm.				
14. Çocuğumun her istediğini yaparım.				
15. Çocuğum kızdığında beni kızgınlıkla iterse, ben de onu iterim.				
16. Çocuğumu oyuncaklarını toplaması için desteklerim.				
17. Çocuğuma yemeğini ben yediririm.				
18. Çocuğumun uygun olmayan isteklerini yerine getiririm.				
19. Çocuğuma yaşına uygun sorumluluklar veririm.				
20. Çocuğumu, başladığı bir işi bitirmesi için desteklerim.				
21. Çocuğumla birlikte yatarım.				
22. Çocuğum çok hareketli olduğunda, onu sakin etkinliklere yönlendiririm.				
23. Yemeği döktüğü için çocuğuma çok kızarım.				
24. Çocuğumun istediği her şeyi (kola, cisp vb.) yemesine izin veririm.				
25. Çocuğumun yaşadığı duyguları (sevinç, öfke, vb.) ifade etmesine fırsat veririm.				

Ek 3: Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (Ebeveyn Formu)

Kıymetli anne ve babalar,

Aşağıda, çocuklarınızın eğitimi ile ilgili bir dizi yeterlik ifadesi yer almaktadır. Sizden istenen, bu yeterlik ifadeleri açısından kendinizi değerlendirmeniz ve uygun seçeneği işaretlemenizdir. Değerlendirmede kullanılan seçeneklerin anlamı şu şekildedir.

(0) Hiçbir zaman (1) Nadiren (2) Bazen (3) Çoğu zaman (4) Her Zaman

1	Çocuğumun temizlik konusunda dikkatli olmasını sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
2	Çocuğumun kendi eşyalarını düzenli ve tertipli kullanmasını sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Çocuğumun aile içi kurallara uygun davranmasını sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
4	Çocuğumun iyi davranışları göstermesini sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
5	Çocuklarımın kardeşleri ve/veya yakın arkadaşları ile iyi geçinmelerini sağlayabildiğimi/sağlayabileceğimi düşünürüm.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
6	Çocuğumun aile üyeleri dışındaki yakın çevresiyle (komşu ve akrabalarla) iyi ilişkiler kurmasını sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
7	Dış fırçalama, temizliğe dikkat etme, terliyen soğuk su içmeme gibi sağlıkla ilgili uygun davranışlar kazandırabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
8	Çocuğuma büyük ve küçüklerine karşı nasıl davranması gerektiğini öğretebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
9	Çocuğuma kendi sağlığı için öncelikle kendisinin dikkatli olması gerektiğine inandırabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
10	Çocuğumun zararlı alışkanlık ve davranışlardan (sigara içme, küfürlü söz vb.) uzak durmasını sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
11	Çocuğumun kardeşleri ve/veya yakın arkadaşları ile ilgili sorumluluk üstlenmesini sağlayabildiğimi/sağlayabileceğimi düşünürüm.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
12	Olaylara çocuklarım gibi bakıp değerlendirebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
13	Çocuklarıma sevgimi anlayabilecekleri şekilde gösterebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
14	Çocuğumun benimle sorunlarını rahatlıkla paylaşmasını sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
15	Çocuğumun anlayacağı şekilde düşüncelerimi açıklayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
16	Çocuğumun olumsuz davranışlarına tahammül edebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
17	Çocuğa duygularımı onun anlayabileceği düzeyde anlatabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
18	Çocuklarımla oyunlar oynayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
19	Çocuğumun bazı olumsuz davranışlarının (öfke, kıskançlık, şımarıklık vb.) nedenlerini anlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
20	Çocuğumun nasıl bir anne/baba istediğini biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
21	Çocuğumla birlikte yararlı işler yaparak ortak zaman	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)

	geçirebiliyorum.					
22	Çocuğumun beni örnek almasını sağlayabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
23	Çocuğumun en sevdiği arkadaşının kim olduğunu biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
24	Çocuğumun en sevdiği oyuncacı, yemeği, filmi, kitabı, renk ve kıyafeti vb. biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
25	Çocuğumun nelerden korkup çekindiğini biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
26	Çocuğumun hangi durumda nasıl davranacağını tahmin edebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
27	Çocuğumun nelere duyarlılık gösterdiğini biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
28	Çocuğumun neleri yapmaktan zevk aldığını biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
29	Çocuğumun kendisini güçlü hissettiği yönlerini biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
30	Çocuğumun yetenekli olduğu alanları biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
31	Çocuğumla birlikte uygun televizyon programlarını (haber, kültür, dizi vb.) izleyebiliyoruz.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
32	Çocuğumu ev ödevlerini yapması konusunda yönlendirebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
33	Çocuğuma derslerin dışında kitap okuma alışkanlığı kazandırabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
34	Çocuğuma bilmediği konularda soru sorma ya da araştırma yapma alışkanlığı kazandırabiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
35	Çocuğumu, serbest zamanlarını değerlendirmesi için sosyal, kültürel, sportif faaliyetlere yönlendirebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
36	Çocuğun kendi yeteneklerini tanıması için sosyal, kültürel, sportif vb. etkinliklere yönlendirebiliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)
37	Çocuğumun yeteneklerini geliştirmek için neler yapmam gerektiğini biliyorum.	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)

Ek 4: 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu)

Sayın Veli,

Bu form, çocukların öz-düzenleme beceri düzeylerini belirlemeyi amaçlayan maddeleri içermektedir. Formu doldururken lütfen olması gerekeni değil, mevcut durumu işaretlemeniz önemle rica olunur.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

		Hiçbir	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her Zaman
1	Olayları önceliğine göre sıralar.	1	2	3	4	5
2	Hedefe ulaşmak için aşama aşama gerekli düzenlemeleri yapar.	1	2	3	4	5
3	Verilen yönergeleri takip eder.	1	2	3	4	5
4	Konsantrasyonu toplayarak bir sorunu çözer.	1	2	3	4	5
5	Bir aktiviteyi veya etkinliği sonuna kadar sürdürür.	1	2	3	4	5
6	Olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurar.	1	2	3	4	5
7	Yapılan planları hatırlar (“Yemekten sonra bahçeye çıkacağız” denildiğinde yemekten sonra bahçeye çıkılacağını hatırlaması gibi).	1	2	3	4	5
8	Eşyalarını koyması gereken yeri hatırlar.	1	2	3	4	5
9	Eşyalarını koyduğu yeri hatırlar.	1	2	3	4	5
10	Öğrendiklerini hatırlar (Öğrendiği bir şarkıyı hatırlaması gibi).	1	2	3	4	5
11	Bir görevi ya da etkinliği yapması için verilen yönergeleri hatırlar.	1	2	3	4	5
12	Duygu ve düşüncelerini rahatça ortaya koyar.	1	2	3	4	5
13	Kalabalık karşısında kendini ifade eder.	1	2	3	4	5
14	Başkalarının duygularının nedenlerini ve sonuçlarını söyler.	1	2	3	4	5
15	Kendisiyle ilgili olumlu şeyler söyler (Çok güzel bir resim çizdim gibi).	1	2	3	4	5
16	Kendini ortaya koyması gerektiği yerde sağlıklı şekilde ortaya koyar.	1	2	3	4	5
17	Gerginlik yaratacak bir durumda kendini kontrol eder.	1	2	3	4	5
18	Kızgınlığını kontrol etmek için farklı yollar kullanır.	1	2	3	4	5
19	İstekleri ile kurallar çeliştiğinde bile kurallara uyar.	1	2	3	4	5
20	Çok sevdiği bir oyuncuğu izin almadan oynamaz.	1	2	3	4	5

Ek 5: Ölçek Kullanım İzinleri

Rüştü Yeşil
Alıcı: ben

23 Eyl 2019 09:41

Merhaba,
Ölçeği kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar. Ölçekle ilgili bilgileri ve atıfları aşağıdaki adreste yer alan makaleye yapabilirsiniz.
<http://www.iojes.net/Makaleler/cc8648be-b1c9-409a-836c-1dd18dd3ee99.pdf>

Elif Diktaş :yl 2019 Pzt, 13:34 tarihinde şunu yazdı:

Merhaba Hocam,

Bursa Uludağ Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda izniniz dahilinde "Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği" ni kullanmak istiyorum. İyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla,
Elif DİKTAŞ

Prof. Dr. Rüştü YEŞİL
Ahi Evran Üniv. Eğitim Fakültesi /
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. (KTMÜ) Eğitim
Bilimleri Bölümü
KIRŞEHİR

Prof. Dr. Rüştü YEŞİL
Ahi Evran University Educational Faculty/ Kryg-
Turkish Manas University
Department of Educational Sciences
KIRŞEHİR/TURKEY

Asiye İvrendi
Alıcı: ben

26 Kas 2020 Per 18:42

Merhaba Elif,

Ölçeği kullanabilirsiniz. Ekte gönderiyorum.

İyi çalışmalar,

Prof. Dr. Asiye İvrendi
Pamukkale University
Education Faculty
Department of Elementary Education
Preschool Education Program
Denizli-Turkey

2 Ek • Gmail tarafından tarandı

ÖZDÜZENLEME A...

ÖZDÜZENLEME.p...

Elif KILINÇ
Alıcı: ben

24 Eyl 2019 Sal 08:36

Merhabalar,
Elbette kullanabilirsiniz, ölçme aracı ve bilgiler makalede yer almakta.
İyi çalışmalar...

Doç. Dr. Fatma Elif KILINÇ
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Çocuk Gelişimi Bölüm Başkanı
Etlik Doğu Yerleşkesi Milli İrade Binası
Ayvalı Mah. Gazze Cad. No: 7
B Blok #702
06010 Etlik - Keçiören – ANKARA

<http://ybu.edu.tr/fekilinc/>
0 312 906 1924

23 Eyl 2019 Pzt, saat 09:42 tarihinde Elif Diktaş

ı yazdı:

Ek 6: Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama İzin Yazısı

		T.C. SAMSUN VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Sayı : E-27485554-605.01-26107895 Konu : Elif DİKTAŞ		07.06.2021
DAĞITIM YERLERİNE		
İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21/01/2020 tarihli ve 81576613-10.06.01-E. 1563890- 2020/2 sayılı Genelgesi, b) Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü'nün 28/05/2021 tarih ve 14600 sayılı yazısı.		
Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü'nün Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisi Elif DİKTAŞ'ın ; İlimiz Atakum, Canik, İlkadım, Terme, Ondokuzmayıs İlçelerinde bulunan İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı resmi ve özel anaokulları/anasınıfları öğrencilerinin velileri (anneler/ebeveynlere) yönelik "Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin 4-6 yaş çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerine Etkisi " başlıklı tez çalışması yapmak istediğine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri, ilgi (a) genelgeye göre incelenmiş ve komisyon tarafından uygun görülmüştür.		
Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda, uygulama sorularını çalışmayı yapan kişi tarafından raporlanarak, Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi İlçe millî eğitim müdürlüğünüz tarafından gerçekleştirilmek üzere okul müdürlüğü sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmadan gönüllülük esasına bağlı olarak yapılmasının sağlanması hususunda;		
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.		
		Erdal AKSOY Vali a. İl Millî Eğitim Müdür V.
Ekler : 1- İlgi (b) dilekçe ve ekleri (20 sayfa) 2-07/06/2021 tarihli komisyon kararı (1 sayfa)		
Dağıtım : Gereği : Atakum, Canik, İlkadım, Terme, Ondokuzmayıs Kaymakamlığına (İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)		Bilgi: Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bu belge geçerli elektronik imza ile onaylanmıştır. Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meh-ebys		
Adres :	Telefon No :	Bilgi için :
E-Posta :	E-Posta :	Uzman / Bilginin İletilmesi :
		İnternet Adresi :
		Faks :

Ek 7: Etik Kurul Kararı

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULLARI
 (Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu)
TOPLANTI KARARI

OTURUM TARİHİ
 29 Nisan 2021

OTURUM SAYISI
 2021-04

KARAR NO 15: Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nden alınan Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Elif DİKTAŞ'ın "Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerine Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak ölçek sorularının değerlendirilmesine geçildi.

Yapılan görüşmeler sonunda; Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Elif DİKTAŞ'ın "Annelerin Çocuk Eğitimi Yeterlilikleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin 4-6 Yaş Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerine Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak ölçek sorularının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğu başvurucaya ait olmak üzere uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Yılı:

Öğr. Gördüğü Kurumlar:	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise	2009	2013	Sema-Cengiz Büberci Kız Teknik ve Meslek Lisesi
Lisans	2014	2018	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yüksek Lisans	2018	2023	Bursa Uludağ Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce-Orta

Yurt İçi ve Yurt Dışında Katıldığı Projeler: Yaşadığım Gezegeni Öğreniyorum V Projesi, TÜBİTAK, 14.08.2017-17.08.2017

Yayımlanan Çalışmalar: ** (Tez Hariç) Kitabı: Geçmişten Günümüze İz Bırakan Kadınlar Başal Handan Asude, Bağçeli Kahraman Pınar, Korkmaz Nimet, Türen Şeyma, Demir Fatma, Diktaş Elif, Beki Ezgi, Metin Miraç, Şanlı Figen, Ulu Derya Nurseven, Ünsal Asude, Yıldırım Zeynep, Demir Huriyenur, Buntürk Türkane, Yayın Yeri: Bursa Uludağ Üniversitesi Basımevi, Editör: Handan Asûde Başal, Pınar Bağçeli Kahraman, Basım Sayısı:1, ISBN:978-975-6149-94-2